

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

SAAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Arnhem

29/09/2022
jaargang 100

nr **51**

In 1948 ontstaat er in Arnhem een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Wageningen. Op 7 maart 1949 wordt deze afdeling reeds zelfstandig. Na verschillende jaren in een gebouwtje aan de Kortestraat te hebben gekerkt, verhuist men in 1965 naar het kerkgebouw van het Katholiek Apostolisch Genootschap aan de Parkstraat. Nadat ds. J.C. van Ravenswaay in 1969 met het grootste deel van zijn gemeente vanuit de Christelijke Gereformeerde Kerken naar de Gereformeerde Gemeenten is overgekomen, wordt het kerkgebouw aan de Parkstraat geruild met het kerkgebouw van de Christelijke Gereformeerde Kerk aan de Groen van Prinstererstraat. Daar komt men nog steeds bijeen. Het aantal zitplaatsen bedraagt 200. Bij de renovatie van de kerkzaal, in 2009, zijn er verschillende bijbelteksten op de muren aangebracht. De gemeente telt 88 belijdende leden en 36 doopleden.

Maranatha

Dit woord komt één keer voor in Gods Woord. Paulus schrijft het als een slotwoord aan de gemeente van Korinthe. Hij dicteert en zijn scriba Sosthenes schrijft. Na verschillende groeten pakt de apostel de pen uit de hand van zijn trouwe medewerker en beëindigt de brief met zijn eigen handtekening. En dan komt er toch nog een woordje achteraan: 'Maranatha'.

Maranatha.

1 Korinthe 16:22b

Het is Paulus' laatste woord tot de overwegend heiden-christengemeente. Het woord is onvertaald gebleven, net als bijvoorbeeld het woord 'amen' of 'sela'. Het is moeilijk om dit woord te vertalen. De apostel richt zich tot Griekssprekende christenen, de geheiligden in Christus Jezus, voor wie het Aramees een vreemde taal is. En dan toch, opmerkelijk genoeg, een Aramees woord. Vanuit Efeze heeft Paulus de eerste brief aan de Korintiërs geschreven. In het jaar 54 of 55. Blijkbaar was het woord Maranatha voor de Korinthiërs zo vertrouwd dat de apostel het niet behoefde toe te lichten. Sommigen denken dat het een groet is geweest, net zoals 'de Heere is waarlijk opgestaan'. Je zou het een wachtwoord van de eerste christenen kunnen noemen. Wat betekent deze uitdrukking? Ik las ergens: 'U kunt dit woord zien als een belijdenis: 'Onze Heere is gekomen. U kunt het zien als een profetie: 'Onze Heere zal komen'. En u kunt het zien als een bede: 'Heere, onze Heere, kom'.

ds. S.W. Janse,
Rijssen

Als een belijdenis

'Onze Heere is gekomen!' Is dat geen belijdenis? De ware christen in Korinthe spreekt door het geloof. Met Thomas mag getuigd worden: 'Mijn Heere en mijn God'. Van nature haten we God. Paulus spreekt voorafgaande aan dit woord over 'Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking'. Zonder wedergeboorte en geloof zijn we vervloekt. Paulus gebruikt daar het woord 'anathema'. Dat wil zeggen: 'de banvloek zij over hem'. Denk aan iemand die door de ban wordt uitgesloten van de gemeente. Als we de liefde missen, zelfs de minste liefde, tot de Heere Jezus, dan zijn we vervloekt. Dan worden we voor Gods aangezicht weggestoten.

Een aangrijpend woord! Het is van tweeën een. We haten God óf hebben Hem lief. Er is geen neutraliteit mogelijk. Als we nog leven buiten Christus, komt niet de vloek op ons, maar rust de vloek al op ons. Daar wist Paulus ook van. Nu mag hij zeggen dat zijn Heere gekomen is. Het geloof is mij-nend van aard en mag Christus omhelzen. Jezus is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. God de Vader schonk Zijn Zoon vanuit Zijn welbehagen. De Zoon kwam om Gods wil te doen. Hij werd gelegd in de kribbe. Hij was gekomen naar deze aarde, maar is ook gekomen door het werk van Gods Geest in het zwarte zondaarshart. De bruid wist ervan: 'Hij is gekomen, Die mijn ziel liefheeft'.

Nadat Paulus in de straat genaamd de Rechte zijn bestaansgrond voor God was kwijtgeraakt, alle hoop hem was ontvallen en hij God recht en gerechtigheid had mogen toeschrijven, had het Gode behaagd Zijn Zoon in hem te openbaren. 'Onze Heere is gekomen!' En dat voor zo één, de voornaamste van de zondaren. Kent u dat wonder? Kunt u tot Hem niet komen? Hij kan wel tot u komen. Hoor dan de lieflijke Evangelieroep: 'Die dorst heeft, kome!' Als Hij komt, brengt Hij alles mee. Dan neemt Christus de vloek op Zich en wil Hij vloekwaardigen met Zijn zegening vervullen. Wat een belijdenis.

Als een profetie

Maar het is ook een profetie. Dit woord is als een donderslag, een bliksemschicht bij een donkere hemel. Ja, als een bazuinstoot. 'Onze Heere zal komen!' Dan ziet het vooral op de wederkomst. 'Hij komt, Hij komt om de aarde te richten'. Vergeet het niet, jong en oud. Zijn we bereid?

In dit nummer

2 Maranatha

8 Serie: Het pastorale gesprek [2]

24 Omhelzen van de Middelaar

- 3 Het gekrookte riet [38]
- 4 Ambtelijk meeleven bij het sterven van een kind
- 6 Serie: Het innerlijke leven [6]
- 7 De leraar centraal
- 9 Serie: Bijbelstudie over Genesis 1-3 [5]
- 10 De Generale Synode (1)
- 11 Commentaar: Koningin Maxima op reis
- 12 Verwonderd over Gods leiding
- 13 De boekenkast
- 14 Boekennieuws
- 15 Stem uit het verleden
- 15 Kerknieuws
- 16 Berichten
- 17 Kerkdiensten
- 23 Jeugdrubriek

Paulus is scherp en eerlijk, maar spreekt wel in liefde. Na Christus' eerste komst volgt Zijn tweede komst. Hij komt als Rechter. Hij kwam in diepe vernedering, maar nu komt Hij als de Verhoogde. Hij komt ten oordeel.

Er was genoeg mis in de gemeente van Korinthe, er waren partijschappen en er was groepsvorming. De tucht werd niet gehandhaafd. Er waren onbijbelse avondmaalspraktijken. Er was veel zedeloosheid en velen twijfelden aan de opstandingsleer.

Geliefde lezer, let erop: Hij komt hoor. En dan? Mist u Christus, dan mist u alles. Stel het niet uit. Buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. Houden we rekening met Zijn komst? Het gaat naar het einde. Huivert u ervoor? Beeft u ervan? 'Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne.' Gods Woord roep het ons allen toe: 'Vliedt de toekomstige toon.' Nu is het nog genadetijd. Denk niet dat het meevalt. Zet dit woord 'Maranatha' maar op je prachtige villa. Schrijf het op je glimmende auto. Noteer het in je agenda, bij elke dag. Plak het op je computer en zet het op de achtergrond van je smartphone: Maranatha. Als dat woord gaat leven voor je ziel, dan wordt alles betrekkelijk en ver-gankelijk. Dan is de grote vraag: Hoe kom ik met God verzoend? Wat een profetie.

Als een gebed

Het is ook een gebed. 'O eeuwigheid kom ras, och dat ik bij u was.' De bruidskerk kent de inhoud van het woord 'Maranatha'. 'Onze Heere, kom'. Het is een zucht. Hier klopt het hart van de Kerk. 'Totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden'.

De bruid ziet uit naar de dag van de brui-loft. Hoe staat het met dit verlangen, volk van God? Of bent u zo aardsgezind? Klinkt de echo in uw ziel: 'Kom, Heere Jezus, ja kom haastiglijk?' Of zegt u: Blijf maar weg. Liever nu nog niet. De liefde trekt toch naar boven. De reden? Omdat de Bruidegom nóg meer verlangt dan de bruid. 'Ik wil dat die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt'. Verwacht u die dag met een groot verlangen? Wat een troostvol woord. De Zielen-vriend Jezus komt Gods kinderen halen. Zijn hart brandt van liefde. Hij verlangt hen aan Zijn hart te drukken. Wat is de Kerk helaas in slaap gedommeld. Word toch wakker en vraag om de bediening van Gods Geest, opdat uw hart op Hem zou wachten. 'Verbeid den Heer, op Zijn toekomst hebt acht'. Is dit al uw gebed?

Uit:
'Het gekrookte riet',
B. Smijtegelt
(uitg. Romijn &
Van der Hoff, 1968).

Het gekrookte riet [38]

'Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en het rokende lemmet zal Hij niet uitblussen.'

Mattheüs 12:20a

TWAALFDE PREDIKATIE

Zie, dat waren de zwarigheden die we hebben op te lossen en weg te nemen. Het mocht wel zijn dat er meer ervaren en meer bedreven mensen aan het werk zijn dan wij, Aärons en Hurs bijvoorbeeld, die aan de ene en aan de andere kant ondersteunen hen die zwak zijn (Ex. 17:12). Maar al zijn we niet zo bedreven, als we ons talentje gebruiken onder inwachting van Gods zegen kunnen we elkaar geen kwaad doen.

Wij stellen u deze vraag: Hebt u onder het verhandelen van de zwarigheden wel zoveel zwarigheden kunnen vinden om u zo neder te buigen als voorheen? Heeft het u niet geraakt? Bent u weleens alleen geweest en hebt u gezegd: och God! ik wil het U wel gewonnen geven, Gij zijt mij te machtig en te sterk, Gij hebt mij overreed, waarom zou ik mij dan zo neerbuigen? Hebt u in het eenzame voor God niet eens moeten zeggen: och God! zo heb ik dan gesproken wat ik niet wist; vergeef het mij. Heb ik gesproken, ik zal het niet meer doen, ik zal daar niet mee voortvaren (Job 34:32 en 42:3).

Gij, gekrookte rietjes en rokende vlaswiekjes, gij die zo gesteld zijn, wij hebben een woord voor u. We wilden u er weleens toe opwekken om te hopen op de Naam van de Heere. En dat zullen wij zo zoeken te doen dat we de drie-enige God u zullen voorstellen. Ieder van de drie Personen zal u aanspreken, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Wel dan, neergebogen harten, rokende vlaswiekjes en gekrookte rietjes, verbeeldt u zich eens dat God de Vader u aldus aanspreekt:

1. Eerst dat God de Vader tot u zegt: Ziet u Mijn menslievendheid wel? Hebt u uw ogen niet opengedaan, zo doe het nu alsnog. Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eigen eniggeboren Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor u allen overgegeven (Joh. 3:16 en Rom. 8:32). Zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn Zoon heeft voorgesteld tot een verzoening voor zondaren, en tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid (Rom. 3:25). Zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij onder ede betuigt en zegt: Ik zweer bij Mijzelf in de Heere Jezus dat Ik geen lust heb in uw dood, maar Mijn lust is dat gij u bekeert en leeft (Ezech. 33:11). Bent u lang of niet lang achtergebleven, bent u een hardnekkig zondaar geworden of niet, hebt u de Geest bedroefd en de nepen van uw gemoed tegenstaan, hebt u de Geest uitgeblust? Al bent u in de zonde oud en grijs geworden, daar ligt het allemaal niet aan. Als u maar in de Heere Christus Mijn genade hebben wilt.

(wordt vervolgd)

Op de jaarlijkse predikantenconferentie in Rotterdam, op maandag 5 september jl, dachten de aanwezige predikanten na over het thema 'Jongstervende kinderen'. Ds. A. Schot sprak over het zielenheil van jongstervende kinderen, ds. A. T. Huijser over het pastoraat bij jongstervende kinderen.

Vorige week gaven we een samenvatting van de lezing van ds. Schot, vandaag een samenvatting van de lezing van ds. Huijser.

Ambtelijk meeleven bij het sterven van een kind

In Nederland sterven jaarlijks ongeveer duizend kinderen in de leeftijd van 0 tot 20 jaar. De oorzaken zijn velerlei, de leeftijden onderscheiden, maar het gevolg is eender: naamloos verdriet.

ds. A.T. Huijser,
Sliedrecht

Voor dit verdriet is dus geen naam. Een man die zijn vrouw verliest, wordt weduwnaar. Een vrouw die haar man verliest, wordt weduwe. Kinderen die hun ouders verliezen, worden wezen. Maar voor ouders die een kind verliezen, is geen naam. Het is naamloos verdriet.

Op zondagmorgen 8 maart 2020, om tien voor twaalf, stierf onze zoon Maarten in de armen van mijn vrouw en mij. Hij werd zestien jaar oud. Een onvergetelijk moment, waarvoor ik geen woorden heb. Je hoort de doodssnikken van je bloedeigen kind en ziet het leven wegvloeien. Er komt een rouwauto de straat in, er wordt een doodskist over de drempel getild. Hartverscheurend!

En ja..., dan ben je dominee! Altijd op pad om anderen te troosten en bij te staan. Opeens zit je aan de andere kant van het pastorale spectrum en ben je van pastor pastoraal geworden. De ondervinding van eigen rouw en verdriet heeft mij wel een ontdekkende spiegel voorgehouden met betrekking tot de manier waarop ik met

het verdriet van anderen ben omgegaan. In elk geval: ik heb altijd te veel gesproken. Dat is de eerste les.

Gaten in de ziel

Welk type pastor hebben wij - mijn vrouw, onze kinderen, ikzelf - in ons verdriet het meest gewaardeerd? De vrager! Niet de invuller. De luisteraar. Niet de spreker. De mens die echt-menselijk nabij was. Niet de overgeestelijke die de gaten in je ziel wilde dichttimmeren met klinkende waarheden.

Voor iedere ambtsdrager is het een valkuil dat we te veel en te snel spreken. Durven we de stilte nog de stilte te laten? Het is een valkuil om van alles en nog wat voor de ander te gaan invullen: 'U zult nu wel...' en 'u voelt nu zeker...' en 'u denkt wellicht...'. Wie dit verdriet niet aan den lijve ondervonden heeft, wéét niet wat de ander voelt en denkt!

Laten we luisteren, luisteren, luisteren, niet de rauwe pijn bezweren met allerhande waarheden. Luister, vraag voorzichtig door, en zwijg dan. Laat de stilte

spreken en het Woord spreken, kort en krachtig, een enkel vers is genoeg. Spreek dan in het gebed tot God. En ga! En kom later nog eens terug. Het is zo helend om een luisterend oor te vinden, ook om niet direct vermaand te worden als je vanuit je verscheurde ziel je Godsvertwijfeling er eens uit gooit. Wat kun je als een bittere vijand openbaar komen als het mes van Gods altoos wijze raad de teerste banden doorsnijdt. Als je met Abraham een zoon moet gaan prijsgeven en je geen kruimel Abrahams geloof voorhanden hebt. Het is heilzaam om zulke dingen te kunnen uiten, ook rond een ziekbed, ook rond een kist. Wat is het helend als daar pastoraal ruimte voor is. Het is alleen de rechterhand des Allerhoogsten die verandert. Wat een wonder als Hij te midden van zoveel ontredde met kracht spreekt. Dan is Zijn spreken als balsem voor de gewonde ziel. Dat veroetmoedigt en wekt smart over alle opstandigheid en ons onverenigd zijn met Gods weg.

Niet etiketteren

Als algemene richtlijn voor het pastoraat in rouw en verdriet wil ik op de volgende dingen wijzen.

1. Wees voorzichtig met het etiketteren van de maat van iemands verdriet. Gevoelsmatig ligt er verschil tussen het verlies van een kind dat in de moederschoot sterft en een kind dat voor je ogen is opgegroeid. Toch moeten we ervoor waken om het één ten opzichte van het ander te bagatelliseren. Andermans verdriet inkleuren vanuit de eigen beeldvorming kan in de pastorale relatie funest zijn. Pastorale hulp moet worden toegespitst op de behoefte die er ligt.
2. Het is raadzaam om oog te houden voor de plaats die het verlies van een kind krijgt binnen een huwelijk. Je zou kunnen denken dat het gezamenlijk beleefde verlies van een kind man en vrouw meer dan ooit samenbindt.

Dat kán zo zijn, maar dat is niet vanzelfsprekend. Het komt nogal eens voor dat een dergelijke verlieservaring uitmondt in een diepe huwelijksproblematiek en zelfs tot een echtscheiding leidt. Echtgenoten kunnen elkaar zelfs kwijtraken in het rouwproces. Het vraagt inspanning om deze weg sámen te gaan.

Terwijl de één de neiging heeft om zich op het werk te storten, kan de ander lusteloos wegwijnen op de bank met de fotoalbums in de hand.

Als ouders rouwen over het verlies van een kind, is het dus nuttig als er pastoraal gevraagd wordt hoe het met hen in het huwelijk gaat. Kunnen ze elkaar vinden, elkaar tot steun zijn? Of zijn ze elkaar kwijtgeraakt?

3. Waak ervoor om het verschil in rouwbeleving tussen man en vrouw in vaste patronen te gieten. Het is mij meer dan eens gezegd: 'Denk om je vrouw, want zij is de moeder, zij heeft het kind onder haar hart gedragen, haar verdriet gaat nog dieper dan het jouwe'. Zoiets doet pijn. Inderdaad, de band tussen moeder en kind is uniek. Maar dat wil niet zeggen dat de pijn van een vader niet even diep kan gaan. Soms kan de moeder het verlies zelfs beter hanteren dan de vader.

4. Er moet ook aandacht voor de andere gezinsleden zijn. Broertjes en zusjes worden nogal eens vergeten. Wees er eens echt alleen voor hén, los van vader en moeder. Kinderen zien het verdriet bij hun ouders. De pijn van papa en mama is ook hun pijn. Ze drukken hun eigen pijn weleens naar de achtergrond, om de pijn van hun ouders niet nog zwaarder te maken.

Als het om wat oudere kinderen gaat, nodig ze eens uit op de studeerkamer. Of praat na de catechisatie eens met ze. Vraag eens: hoe gaat het met jóu nu je broertje, je zusje, er niet meer is? Onderschat ook niet de impact die deze dingen kunnen hebben op de godsdienstige beleving van een kind of van een

Laten we luisteren, luisteren, luisteren, niet de rauwe pijn bezweren met allerhande waarheden.

jongere. Heb oog voor de geloofscrisis die het sterven van een gezinslid teweeg kan brengen.

Het is goed om voor de langere termijn te vragen waar men pastoraal behoefte

Zijt ook gij bereid?

aan heeft. De één zal tevreden zijn met van tijd tot tijd een telefoontje, en af en toe een bezoek. Een ander heeft behoefte aan meer aandacht. Goed overleg voorkomt teleurstellingen.

Het zielenheil

Bij jong stervende kinderen kan er veel aandacht zijn voor de vraag wat de pastor

denkt van iemands eeuwig zielenheil. Heeft de Heere de dominee of de ouderling iets bekendgemaakt over de eeuwige staat van ons kind? Nu is daar op zichzelf niets mis mee, maar het luistert hier wel heel nauw. Hoe oprecht zijn we dan als ambtsdrager? Hoe objectief zijn we, ook in de wijze waarop we dan het Woord laten spreken? Je voelt een intens medelijden met de ouders. Je zou hen de grootste troost zo gunnen, de wetenschap dat hun kind van het sterven beter is geworden. Dat voel je bij een kind haast nog sterker dan bij een ouder iemand. En je voelt soms ook de druk van wat de mensen hopen of verwachten dat je erover zegt. Het gevaar ligt zo op de loer dat we 'krijgen te geloven' wat we zo graag 'willen geloven'. Geeft God getuigenis, of maken wij getuigenis? Laten we voorzichtig zijn. We zitten er zo gauw met onszelf tussen. Anderzijds, als God te spreken geeft, en als er een gegrond getuigenis is bij meerderen, dan mogen we ook goed en groot spreken van de wonderen van Gods genade. Overigens, laten we die ouders niet vergeten waar het de Heere behaagde de eeuwige staat van hun kind te verbergen, want het maakt hun draaglast nog des te zwaarder.

Optochtelijk

Het overlijden van een kind of een jongere krijgt veel aandacht. Vaak worden er fragmenten uit de rouwdienst verspreid. Zo krijgt iedereen te horen hoe de predikant met het verlies geworsteld heeft en of de Heere getuigenis heeft gegeven. Mag dat niet gehoord worden? Zeker wel! Maar het optochtelijke en het gretige waarmee men met zulke getuigenissen omgaat, heeft ook iets sensationeels. Zó mag het niet.

De Heere geve ons ambtelijk de wijsheid om ouders bij te staan die dit naamloos verdriet hebben mee te dragen. Bovenal schenke Hij Zelf de troost die alle troost van menselijke troosters ver te boven gaat.

Wat vult mijn hoofd?

W. Fieret,
Leerdam

'Ik vind het moeilijk om op een verantwoorde manier met mijn leven om te gaan. Er komen zoveel impulsen op me af. Het begint 's morgens al. Ik kijk op mijn mobiel even naar het nieuws, ik lees mijn appjes, ik kijk wie gemaïld heeft, ik scroll het nieuws, even Facebook, Twitter enz. Zo'n 15 minuten nadat ik ben opgestaan zit mijn hoofd al gewoon vol.'

De wereld waarin wij leven, is groot geworden. Dat is uniek. Onze blikken, communicatie, informatiemiddelen zijn niet meer beperkt tot één bepaalde ruimte. We zijn op de hoogte van ontwikkelingen en gebeurtenissen die zich waar ter wereld ook voordoen. Als de Russen een raket op een flat in Oekraïne hebben afgevuurd, weten we dat in ons land een kwartier later. We zien geschokte mensen heen en weer lopen en dat gewonden geholpen worden. De foto's die genomen zijn van het universum, kunnen we gewoon bekijken. Inderdaad, wat zitten onze hoofden vol met binnenwereldse informatie. Kan daar nog wel iets anders bij?

Van Van Lodenstein kunnen we in zijn prekenbundel "De heerlijkheid van een waar christelijk leven" iets lezen over zijn visie op de levenspraktijk. Hij hield de mensen in de kerk voor: 'Maakt uw hart ledig van de wereld, want in een aardsghezind hart kan de Heilige Geest niet wonen. Geen wereldse gedachten mogen bij u huisvesten, want wat samenstemming heeft het licht met de duisternis?' Wat een opdracht: Maakt uw hart ledig van de wereld. Kon dat dan in de zeventiende eeuw, de tijd waarin Van Lodenstein leefde? In die tijd waren de mensen ook intensief bezig met hun dagelijkse leven. De zorgen waren groot: met regelmaat brak de pest uit, de kindersterfte was hoog, het was over het algemeen koud in deze zogenaamde kleine ijstijd. Hoe vol zaten de harten niet met zorgen die te maken hadden met overleving. Van Lodenstein wist

dit heel goed. En toch zei hij: Maakt uw hart ledig van de wereld. Was die opdracht niet onlogisch? De oudvader wilde met dit advies de mensen ervan doordringen dat ze prioriteiten moesten stellen. In het vervolg van zijn preek zei hij: 'Die een vriend der wereld wil zijn, wordt een vijand van God gesteld'. Het is volgens hem het een of het ander.

Oefeningen

Een andere oudvader, Theodorus à Brakel, heeft een boek geschreven over het bereiken van dit hoge doel. In dat werk "Trappen

des geestelijken levens" komt het woord 'oefeningen' vaak voor. Hij stimuleerde 'oefeningen' in het geestelijke leven. Met het woord 'trappen' in de titel gaf hij aan dat er sprake kan zijn van geleidelijke opwas. Die voortgang duidde hij aan met de woorden kinderen, jongelingen en vaders in Christus.

Zijn boek is geschreven in de vorm van een samenspraak tussen een vader en zijn zoon. De zoon stelt vragen, de vader beantwoordt die. Uit de gesprekken blijkt dat de vader vaak meer keren op een dag zijn oefeningen hield. De zoon vroeg bijvoorbeeld hoe de oefening in de avond was. Vader antwoordde dat zijn diepste oefening in de morgen was. Toen ervoer hij de hoogste en bijzonderste genade. Zelfonderzoek was een vast onderdeel van de oefeningen. 'Daarop onderzocht ik mijn hart waar ik die dag niet goed in gedaan had en gestruikeld was en bad dan met aanhouding om vergeving'. Vader beseftte wel dat niet iedereen zo veel tijd per dag aan geestelijke oefeningen kon besteden: 'Velen moeten van de vroege morgen tot de late avond werken, 's avonds zijn hun lichamen moe, zij moeten lange tijd hebben om uit te rusten'. Het valt op dat À Brakel zichzelf niet als norm stelde. Hij hield rekening met praktische en alledaagse omstandigheden.

De kern van deze oefeningen ligt in de versterking van het geestelijke leven. Ook zijn zoon Wilhelmus legde daar in delen van zijn omvangrijke populaire dogmatiek "Redelijke Godsdienst" de nadruk op. Het was noodzakelijk om onderscheid te maken tussen schijn-, wonder-, tijdgehoof en het waar zaligmakende geloof dat om de verdienste van de Heere Jezus zondaren geschonken wordt. Dat onderzoek maakte een wezenlijk onderdeel uit van het innerlijke leven.

Wat vult mijn hoofd? Die vraag, die destijds ook actueel was, stelden vader en zoon À Brakel, Van Lodenstein en vele anderen. Hellenbroek vatte in één zin deze gezindheid kernachtig samen: 'Leer van alles wat van uzelf is, klein te denken: eigen gerechtigheid en bekwaamheid als niets te achten'. In een van zijn gedichten verwoordde Van Lodenstein dit als volgt:

*Heiligt mij, Heiligt mij:
Ik moet Jesu, zijn als Gij.
Heiligt mij, Heiligt mij:
Ik moet heilig zijn als Gij.*

(wordt vervolgd)

Theodorus à Brakel: 'Dan bad ik met aanhouding om vergeving.'

De leraar centraal

Deputaatschap KGJO,
Werkgroep Onderwijs

Elk jaar wordt op 5 oktober stilgestaan bij de 'Dag van de Leraar'. Waar komt deze dag vandaan en waarom is het nodig om zo'n speciale dag te hebben?

Vanaf 1994 wordt internationaal de 'Dag van de Leraar' georganiseerd. Momenteel doen meer dan honderd landen aan deze dag mee. Zo wordt wereldwijd stilgestaan bij het belang van leerkrachten en onderwijsgeevenden. Ook op scholen en bij leerkrachten in ons land is deze dag bekend. De 'Dag van de Leraar' valt bij ons in de Nationale Onderwijsweek, die van 4 tot 8 oktober wordt gehouden. De leraar wordt dan in het zonnetje gezet en daarmee wordt deze dag gebruikt om waardering uit te spreken voor het vak en het beroep van de leraar.

Groot lerarentekort

Deze waardering is niet alleen essentieel voor de leraren zelf, maar het is ook belangrijk dat er in onze maatschappij waardering voor dit beroep is. We hebben immers te maken met een groot lerarentekort. Het beroep van leraar wordt in onze maatschappij ondergewaardeerd, en dat terwijl onderwijsgeevenden een belangrijke functie hebben. Onze kinderen maken in de tijd dat ze op school zitten belangrijke ontwikkelingen door. Dagelijks zijn het de leraren, die deze ontwikkelingen bij de kinderen zien en daarbij een belangrijke rol vervullen. Daarom is het goed om daar op de 'Dag van de Leraar' de nadruk op te leggen en het beroep van de leraar positief voor het voetlicht te halen. Want op

die manier wordt het enthousiasme van leraren vergroot en worden leraren gestimuleerd om zich te blijven ontwikkelen. Hun beroep doet ertoe!

Op veel scholen worden op deze dag bijzondere activiteiten georganiseerd. Ze dragen veelal een ontspannen karakter, waarbij entertainment niet gemist wordt. Zo'n viering is vooral gericht op het hier en het nu. Daarbij gaat men aan een belangrijk onderdeel voorbij. De aandacht voor de leraar is goed, maar er is meer.

Cruciale rol

Onderwijsgeevenden hebben zeker in ons reformatorisch onderwijs een zeer belangrijke functie. Niemand kan ontkennen dat zij een cruciale rol vervullen in het onderwijs en de opvoeding van onze kinderen. Onderwijs geven is en blijft verbonden met Bijbels opvoeden en Bijbelse vorming. Leraar zijn is een beroep dat zijn eigen bekwaamheden vereist. Het vereist veel vaardigheden om met een groep om te gaan, om ieder kind te blijven zien en om te zorgen voor een veilige omgeving voor iedereen. Daarin raakt een leraar niet uitgeleerd. Stilstaan is ook hier achteruitgang.

Men kan en mag op de 'Dag van de Leraar' echter niet blijven steken in het horizontale. Door allerlei omstandigheden zou dat

zo maar kunnen. Er is immers een dimensie meer. Het is belangrijk om steeds de vraag te stellen waarom er gekozen is om leraar in het reformatorisch onderwijs te zijn. Dat is hopelijk een bewuste keuze geweest! Het is onomstotelijk waar dat onderwijzen en opvoeden nooit los gezien kunnen worden van het eeuwigheidsperspectief. Wie meemaakt dat een van zijn leerlingen overlijdt, voelt des te meer de ernst van het leven en van zijn verantwoordelijkheid.

Dit eeuwigheidsperspectief is uiteraard niet nieuw. Kinderen onderwijzen 'naar de eis van hun weg' is het motief geweest voor de start van het reformatorisch onderwijs. Op onze scholen wordt altijd al benadrukt hoe belangrijk de positie van de leraar is. Ook de mate waarin de leraar innerlijk verbonden is met Schrift en belijdenis neemt op onze scholen een belangrijke plaats in. Eerst zelf onderwijs van de Heere krijgen, om daarna onderwijs te (kunnen) geven.

Ook in publicaties en lezingen komen deze aspecten steeds naar voren. Bij de jaaropening van Driestar-educatief sprak bestuurder L.N. Rottier: 'Het beroep van leerkracht is een baan met betekenis. Maar wie ben je als leraar? Wie ben je in relatie met de leerlingen, met jezelf, met collega's met ouders, maar boven alles in relatie met de Heere God?'

Psalm 127

Op de 'Dag van de Leraar' mag de nadruk op de opvoedingsrol als Bijbelse opdracht niet ontbreken. Hier ligt een opdracht en opgave voor onze besturen en bestuurders. De leraar mag zeker in het zonnetje gezet worden. Maar hoe kunnen we deze dag ook gebruiken om met onze leraren stil te staan bij het 'waartoe' van onze scholen? Op sommige scholen krijgen leraren een boek ter bezinning, op andere scholen wordt een bezinningsbijeenkomst georganiseerd.

Dan kan deze dag heel goed gebruikt worden om vanuit het goede perspectief het mooie en verantwoordelijke beroep van leraar centraal te stellen. En zullen we onze jongeren stimuleren om voor dit beroep te kiezen?

Op onze reformatorische school zien we de leraar in Bijbels perspectief. En dat is anno 2022 verbonden aan het perspectief van Psalm 127: 'Zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan.'

Reacties zenden aan
p.kieviet@versluijsschool.nl

Het kerkelijk werk is weer begonnen. Ambtsdragers gaan de huizen langs, in de hoop op een goed gesprek. Deze serie artikelen wil een handreiking zijn om te komen tot een geestelijk, pastoraal gesprek.

Vandaag deel 2.

Het gesprek naar Gods welbehagen

Aan de hand van het gesprek van Jezus met de Samaritaanse vrouw denken we na over het pastorale gesprek. Van de tien aandachtspunten die ik vorige week noemde, is het eerste: Jezus handelt naar het welbehagen van Zijn Vader.

ds. C. Sonneveld,
Alblasserdam

Er staat in Johannes 4 vers 4: '... en Hij moest door Samaria gaan'. Dat is opmerkelijk. De Heere Jezus had een andere weg kunnen nemen, de weg die vele Joden namen, maar Hij deed dat niet. Waarom niet? Omdat Hij handelt naar het welbehagen van Zijn Vader. In hoofdstuk 3:14 vinden we datzelfde woord 'moeten'. Daar zegt Christus: 'En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden'. Er was dus geen andere weg voor Hem. Alleen door de vervloekte kruisdood te sterven kon Hij de zaligheid voor verloren zondaren verwerven. Die zaligheid moest echter ook worden toegepast. Daarvan zien we iets in hoofdstuk 4. Daar is een diepgevallen vrouw die toegebracht moet worden. Jezus wacht haar op bij de Jakobsbron. Zij ligt onder het zegel van Gods verkiezende liefde. Is het niet om jaloers op te worden? En kan dit geen moed geven in het ambtelijke bezig zijn? De Heere gaat voort met Zijn Goddelijk werk!

Ontmoeting op een Bijbelschool

Ooit mocht ik daarvan iets horen tijdens een onverwachte ontmoeting in mijn studententijd. Ik woonde in Zeist, was een eindje

gaan fietsen en was in Doorn terechtgekomen. Daar zag ik een Bijbelschool. Ik ging naar binnen en belandde in een bijeenkomst van studenten. Een in het zwart geklede man vertelde over zijn zendingswerk. Hij stelde een vraag: Wat denken jullie, wat is nu de kracht van het zendingswerk? Een van de studenten wees op het zendingsbevel: 'Gaat dan heen en onderwijst al de volken'. De spreker schudde zijn hoofd. Iemand anders noemde de doop met de Heilige Geest. Met andere woorden, als een zendingsarbeider vervuld is van Gods Geest, zal hij veel zielen oogsten. De man glimlachte en zei: Je komt er dichterbij, maar we zijn er nog niet. Toen gaf hij zelf het antwoord: 'God heeft Zijn uitverkoren volk. Dat is de garantie dat er mensen behouden zullen worden. Of denk je dat wij mensen kunnen bekeren? Zou er één heiden zitten te wachten op het Evangelie? Niet één! En toch zullen ze komen, zelfs van de einden der aarde. Er is een volk dat God van eeuwigheid heeft liefgehad. Jazeker, wij worden geroepen het Woord te brengen, maar het is God Die mensen trekt uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht.

Even later werd mij duidelijk wie de spreker was op die Bijbelschool: het was ds. G. Kuijt, die gevraagd was iets te vertellen over de praktijk van het zendingswerk. Hij mocht verklaren waar het geheim ligt van dat werk: God heeft Zijn uitverkoren volk. Is dat ook niet de kracht van het kerkenwerk? Laat dat tot sterkte zijn bij alles wat bedroeft en verontrust. 'Jezus moest door Samaria gaan'.

De Heere gaat voort met Zijn Goddelijk werk. Dat mag tot bemoediging zijn in het ambtelijke leven.

Naar zijn aard en naar Gods Beeld

'En God maakte het wild gedierte der aarde naar zijn aard, en het vee naar zijn aard, en al het kruipend gedierte des aardbodems naar zijn aard. En God zag dat het goed was. En God zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis'.

ds. P.J. de Raaf,
Boskoop

Genesis 1:25, 26a

Bewogenheid

Het tweede wat hier opvalt is Zijn bewogenheid. Hij gaat in gesprek met een zondige vrouw. Zelf is Hij dorstig en vermoeid, maar daar denkt Hij nu niet aan. Hij worstelt om haar ziel. Kennen wij iets van die bewogenheid? Een belangrijke vraag! Laten we niet denken dat we met bepaalde gesprekstechnieken succes zullen hebben. Jezus heeft geen methode gebruikt in de strikte zin van het woord. Hij liet Zich leiden door Zijn Vader en sprak met diepe bewogenheid. Gesprekstechniek kan in zekere zin nuttig zijn, maar zonder liefde en invoelingsvermogen wordt het gesprek koud en zakelijk, en wordt dat door onze gesprekspartner ook zo aanvoeld. Ook hierin geldt: 'Waar liefde woont, gebiedt de HEER' de zegen!

Luisteren en zwijgen

Als er iets van die liefde mag zijn, kunnen wij luisteren en zwijgen. Dat zijn eigenschappen die van groot belang zijn voor het pastorale gesprek; twee eigenschappen die de Heere Jezus hier Zelf in praktijk heeft gebracht. Die Samaritaanse vrouw moest zeggen: 'Ik heb geen man'. Zijn antwoord was: 'Gij hebt wel gezegd: ik heb geen man'. Jezus hoorde niet alleen wat er gezegd werd, maar ook wat er niet gezegd werd.

Hij kon luisteren en zwijgen. Kunnen wij dat ook?

(wordt vervolgd)

Naar zijn aard

De geschapen aarde heeft inmiddels drie leefruimten: de lucht, het water en het land. Op de vijfde dag schiep de Heere de bewoners van het water: grote walvissen, maar ook krioelende kleinere waterdiertjes. Alle vogels worden op Zijn woord voortgebracht om het luchtruim te vullen. De dag erna schiep God de landdieren. Ze worden verdeeld in drie groepen: vee, kruipend gedierte en wild gedierte. Vee, dat de mens dient door kracht of nuttige producten. Kruipende dieren die in de buurt van de mens verkeren. Maar ook de schuwe, wilde dieren, die op grotere afstand van de mens leven. Er staat van de vissen, de vogels en de landdieren dat ze geschapen worden 'naar hun aard'. Ieder dier laat door zijn uiterlijk of eigenschappen iets van de wijsheid en grootheid van de Schepper zien. In de Bijbel wordt de gevallen mens regelmatig opgeroepen om een voorbeeld te nemen aan een dier, bijvoorbeeld aan de mier (Spr. 6:6), de ooievaar (Jer. 8:7) en de raaf (Luk. 12:24).

Naar Gods Beeld

Nadat het dierenrijk geschapen is, lezen we iets opmerkelijks. God gaat tot Zichzelf spreken: 'Laat Ons mensen

maken! Het tekent het bijzondere van het scepstel dat nu geschapen zal worden. Let op de meervoudsvorm! In vers 1 lag de nadruk op de Eenheid in de Drieheid, maar in vers 26 lezen we iets van de Drieheid in de Eenheid. De mens werd geschapen naar Gods Beeld. De mens zou op God lijken. Natuurlijk niet in zijn lichamelijke verschijning. God is een Geest en kan niet door een lichaam worden afgebeeld. In het Nieuwe Testament lezen we waar dat Beeld van God wel uit blijkt: kennis (Kol. 3:10), rechtvaardigheid en heiligheid (Ef. 4:24). De mens weerspiegelde in zijn hele verschijning en optreden Gods deugden. Wanneer de Schepper naar de mens keek, zag Hij in hem iets van Zijn heerlijkheid terug. De volmaakte mens krijgt een hoge plaats op de geschapen aarde. Onder God, maar boven alle andere scepstelen. Met de zegen van God en de opdracht om de aarde te vervullen, te onderwerpen en te regeren over alle dieren. Zó was het: 'En zie, het was zeer goed'. De Schepper vond het goed en het scepstel vond het ook goed. Alles wat adem had, loofde de HEERE! Wat zou de Heere vandaag zeggen als Hij uw hart en leven ziet?

(wordt vervolgd)

De Generale Synode (1)

'Mocht de Heilige Geest ons leren bidden als Daniël'. Aan de vooravond van onze Generale Synode bedient de preses van de vorige synode, ds. P. Mulder, het Woord vanuit Daniël 9. Tijdens de bidstond in de Zuiderhavenkerk in Barendrecht wordt de Koning van de Kerk gesmeekt om Zijn onmisbare zegen en leiding over de vergadering.

Namens het moderamen, ds. H.A. van Zetten, scriba tertius

De Generale Synode, onze landelijke kerkvergadering, wordt elke drie jaar gehouden, nu in 2022/23. Op woensdag 14 september wordt in het kerkgebouw van Gouda de breedste vergadering in ons kerkelijk leven geopend. Ds. G. Clements, voorzitter van de kerkenraad van de 'roepende kerk' van Gouda, staat stil bij Mattheüs 25:1-13, de gelijkenis van de wijze en dwaze maagden. Onder andere wijst hij erop dat, als de Bruidgom komt, ook de wijze maagden, Gods kinderen, in slaap gevallen zijn. 'Waakt en bidt!'

Moderamen

In het moderamen, het synodebestuur, worden gekozen: ds. P. Mulder (preses), ds. A. Schreuder (tweede preses), ds. J.M.D. de Heer (eerste scriba), oud. A.G. Bregman (tweede scriba), ds. H.A. van Zetten (derde scriba), oud. K.H. de Heer (eerste quaestor), oud. M. de Geus (tweede quaestor). De voorzitter bedankt de kerkenraad en de koster met zijn helpers van Gouda en het Kerkelijk Bureau voor het vele voorbereidende werk voor deze synode. Tevens dankt hij de vergadering namens het moderamen voor het geschonken vertrouwen.

Van overzee

Ds. P. van Ruitenburch brengt de groeten over namens de Netherlands Reformed Church in Noord-Amerika. De zusterkerk van Papua wordt vertegenwoordigd door drie predikanten. Ds. Kepno krijgt het woord om broederlijke groeten

over te brengen. Hij memoreerde onder meer het overlijden van ds. M. Nekwek. Van de Nigerian Reformed Church kreeg afgevaardigde ds. Opoke geen visum. Ds. Ebeke spreekt de vergadering later op de dag toe. De zendingskerk is zelfstandig, maar wordt bedreigd. De synode wordt uit de eerste hand deelgenoot gemaakt van het huiveringwekkende geweld van de Fulani-herders vorig jaar, de toenemende druk van de extremistische islam, de zorgen over wereldgelijkvormigheid, armoede en de zuigkracht van het 'welvaartsevangelie' en de charismatische beweging. Ds. Ebeke: 'Men verzwijgt de doodsstaat van de mens'. Hij vraagt om blijvende steun en aandacht voor de bijna vijftig jaar jonge kerk. Duidelijk is dat wij de jonge zusterkerken bij de voortduur moeten opdragen in het (ambtelijke) gebed. Adequaat kerkelijk meeleven met onze zusterkerken vraagt blijvend een goede afstemming tussen de deputaatschappen Zending (ZGG), Buitenlandse Kerken en Bijzondere Noden. Wie gaat wanneer? Wie doet wat?

Curatorium Theologische School

Ds. A. Schreuder is ds. J.J. van Ekeveld als voorzitter van het curatorium opgevolgd. Hij memoreert dit, en ook het afscheid van ds. P. Mulder als rector, die als zodanig opgevolgd is door ds. G. Clements. In de coronatijd waren er, zoals overal, forse beperkingen en hindernissen. Het bleek hoe belangrijk de fysieke

contacten zijn voor de lessen, vooral als het gaat om het vormende aspect, het gesprek van hart tot hart. Verder kwam onder andere het tijdstip van beroepbaarstelling van de kandidaten aan de orde. Is het voor de kandidaat en zijn gezin(!) niet beter als dat moment vervroegd wordt, zodat bevestiging in de gemeente voor de zomervakantie kan worden voltrokken? Het gezin kan dan zodoende eerst wat acclimatiseren. Het curatorium zal hierover nadenken.

Deputaatschap Israël

Voorzitter ds. A. Schot van het deputaatschap voor Israël vertelt iets over de voortgang van het werk dat door corona en de oorlog in Oekraïne (Zhitomir!) flink gehinderd is. De zelfstandige gemeente in Nazareth, wordt gediend door ds. M.L. Dekker. Er wordt naar uitgezien dat de Heere wegen wil openen dat deze gemeente zich op Zijn tijd zou kunnen aansluiten bij ons kerkverband.

Het deputaatschap heeft een historisch onderzoek laten uitvoeren naar de houding van het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten (als instituut) met betrekking tot onze Joodse medemens. Veel is ons niet bekend. Wel is een kerkelijk protest tegen de behandeling van de Joden door de Duitse bezetter boven water gekomen, dat in 1942 mede is onderkend. Dat is een moedige daad geweest. Anderzijds is er alle reden tot verootmoediging, omdat de kerk(en) niet uitblonk(en) in het uiten van een helder getuigenis, protest en/of verzet. Dit is vandaag de dag nog een belemmering in het contact met het Joodse volk. Alleen daarom al dienen 'oetmoed en liefde' ons te kenmerken in elk contact met 'leden van het volk, uit Abraham gesproten'. De synode onderstreept het verwerpelijke van elke vorm van antisemitisme.

Toenemende samenwerking

Een van de positieve ontwikkelingen die tijdens de eerste synodedag zichtbaar werd, is een toenemende afstemming en samenwerking tussen de deputaatschappen. Een voorbeeld daarvan is het digitale platform met een schat aan theologische werken, vrij te downloaden in een waaier van diverse talen. Naast het verspreiden van e-books en downloads is een follow-up in de vorm van cursussen nodig. Zowel de deputaatschappen Israël, Bijbelverspreiding, Zending (ZGG) als Evangelisatie (EVGG) werken hierbij samen.

(wordt vervolgd)

Koningin Máxima op reis

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Gereformeerden hebben altijd veel verbondenheid gevoeld met ons koningshuis. Meer dan andere bevolkingsgroepen. Dat is ook wel te verklaren.

Willem van Oranje ging voorop in de strijd tegen de bloedige vervolging van de aanhangers van de Reformatie. Een halve eeuw later was het menselijkerwijs gesproken aan zijn zoon Maurits te danken dat de Dordtse synode bijeenkwam die de remonstranten en hun leer veroordeelde. Ook nadien bleef de band met het Oranjehuis sterk. De bekende drieslag God, Nederland en Oranje bracht dat tot uitdrukking. Wel werd in godsdienstig opzicht de afstand groter. Onder koning Willem I werden zelfs de Afgescheidenen vervolgd.

Ds. I. Kievit

Koningin Wilhelmina voelde zich duidelijk verbonden met het protestantse volksdeel. Wilhelmina was ethisch-hervormd. Dat leek er nog een beetje op. Niettemin schreef de hervormde ds. I. Kievit nu bijna een eeuw geleden in het Gereformeerd Weekblad over de koninklijke familie dat wij het niet mogen verzwijgen 'dat blijkbaar een leven naar de ordinantiën des Heeren, zoals dat in de Schrift en de belijdenis van de kerk onzer vaderen, waartoe het vorstelijk huis behoort, geboden wordt, niet wordt aanvaard'. De koninginnen Juliana en Beatrix waren duidelijk vrijzinnig en dat moet helaas ook van de huidige koning gezegd worden. Vrijzinnig en ook randkerkelijk, zoals trouwens de meeste vrijzinnigen zijn. Koningin Máxima kan als nominaal rooms-katholiek beschouwd worden. Hun kinderen zijn gedoopt maar of ze nog iets aan godsdienst doen is twijfelachtig. Begin september maakte Máxima een reis naar de Verenigde Staten. Daarbij had ze ook een gesprek met de gouverneur van Texas. Die staat in het zuiden van de VS heeft na de uitspraak van het Amerikaanse

Hooggerechtshof zijn abortuswetgeving belangrijk aangescherpt. Dat werd door onze koningin betreurd en zij liet dat de gouverneur duidelijk weten. Koningin Máxima staat ten volle achter de keuzevrijheid van vrouwen, zo beklamtoonde zij na afloop in een gesprek met de pers. Dat zegt helaas wel wat.

Samenbindende rol

In de huidige tijd hebben koningen maar een beperkte rol. Zij mengen zich niet in allerlei politieke discussies. Dat geldt ook voor hun echtgenotes en de eventuele troonopvolgers. Hun rol is primair een samenbindende. In hun toespraken gaat het er vooral om dat zij onder woorden brengen wat breed in de maatschappij leeft. Voor het doen en laten van de koning en de andere leden van het koninklijk huis dragen de ministers de

politieke verantwoordelijkheid. Kennelijk is het in het huidige Nederland zo dat het recht op abortus niet meer als een controversiële zaak wordt gezien waar het koningshuis buiten moet blijven. Het recht van de vrouw om haar ongebooren kind te laten weghalen, is inmiddels een zo breed gedragen waarde dat de koningin en de regerende koning dat in het openbaar kunnen verdedigen. Onze regering, waarin zowel CDA als ChristenUnie zitting hebben, heeft daar geen moeite mee. Integendeel. Minister Schreinemacher, die met de koningin meereisde, sprak zich op dezelfde manier uit. Toch kunnen koning en koningin weten dat niet iedereen dat recht op abortus onderschrijft. De tegenstanders vormen voor hen kennelijk een marginale groep. 'Die mensen lopen gewoon achter. Met hun opvattingen kun je geen rekening meer houden'.

Abortus geldt in Nederland zo langzamerhand als een mensenrecht dat wereldwijd verdedigd moet worden. Dat is overigens niet het enige punt waarop de gereformeerde gezindte een pijnlijke afstand ervaart ten opzichte van ons koningshuis. Er is veel meer te noemen. Vorige maand spraken koning en koningin voor het eerst openlijk hun steun uit voor de Canal Parade in Amsterdam, het jaarlijkse homo-feest. Bijbels gezien, in onze ogen een afkeurenswaardig gebeuren, maar kennelijk niet voor onze vorst en vorstin.

Vervreemding

Er is zodoende sprake van een steeds verdergaande vervreemding tussen ons en het Oranjehuis. Zoals er in feite ook een vervreemding is van de hele Nederlandse samenleving. Met veel van wat daar tegenwoordig normaal gevonden wordt, kunnen en mogen wij niet meegaan. Veel van wat wij normaal vinden - kerkgang, bidden voor je eten, niet samenwonen maar trouwen - wordt in onze samenleving vreemd gevonden.

Overigens zal het duidelijk zijn dat de Bijbelse opdracht blijft om voorbede te doen 'voor koningen en allen die in hoogheid zijn' (1 Tim. 2:2). Ook geldt nog steeds dat we onderworpen moeten wezen aan de machten die over ons gesteld zijn, 'want er is geen macht dan van God en de machten die er zijn, die zijn van God geordineerd' (Rom. 13:1). Dat schreef de apostel Paulus ten tijde van de goddeloze en zedeloze Romeinse keizers. Die vermaning heeft ons ook in de huidige tijd beslist wat te zeggen.

Verwonderd over Gods leiding

Zestig jaar mag ds. C. Harinck dienen in het ambt van predikant. Tot op heden heeft geen dienaar binnen de Gereformeerde Gemeenten zo lang de evangelieboodschap zondag aan zondag mogen brengen. ‘Het is bijzondere genade’, zegt de 89-jarige emeritus. ‘En als ik terugkijk, kan ik alleen maar zeggen: De Heere is de Getrouwe’.

W.B. Kranendonk,
Amersfoort

Bij het begin van zijn ambtelijke loopbaan, op 26 september 1962 in Utrecht, koos ds. Harinck als intre-detekst Psalm 71 vers 16b: ‘Ik zal Uw gerechtigheid vermelden, de Uwe alleen’. Ondanks de vele jaren die hij sindsdien heeft gediend, zegt hij: ‘Daar ben ik nog steeds niet mee klaar. Ik heb er slechts iets van mogen stamelen. De Heere is zo oneindig genadig en goed. Daar kom je nooit over uitgesproken’.

De bevestiging in het ambt heeft tot op de dag van vandaag een onuitwisbare indruk nagelaten. ‘Ik kan het nooit klein krijgen dat de Heere mij, als jongen die in een onkerkelijk, zeg maar antichristelijk gezin opgroeide, onder het Woord heeft gebracht en Zijn genade schonk. Dat de Heere me riep tot het ambt, is zo’n groot wonder. Onvergetelijk waren de woorden uit het formulier die mijn bevestiger, ds. L. Rijksen, sprak toen ik geknield lag onder de geopende Bijbel: ‘God, onze hemelse Vader, Die u geroepen heeft tot deze heilige dienst, verlichte u door Zijn Geest, versterke u door Zijn hand en regere u zo in uw bediening, dat gij daarin behoorlijk en vruchtbaar moogt wandelen, tot grootmaking Zijns Naams, en tot uitbreiding van het Rijk Zijns Zoon Jezus Christus. Amen’. Die woorden zijn mijn hele ambtelijke loopbaan meegereisd en gaven me moed als het moeilijk was’.

Vijf gemeenten

Vijf gemeenten diende ds. Harinck: Utrecht, Franklin Lakes (VS), Dordrecht, Houten en Terneuzen. In oktober 2003 ging hij met emeritaat. De krachten

Ds. C. Harinck is 60 jaar predikant.

waren minder geworden, mede door een hartinfarct in 1999. Maar sinds zijn emeritering preekt hij nog elke zondag tweemaal. ‘Ik ben verwonderd dat de Heere me zo lang wil gebruiken’.

Terugziende zegt ds. Harinck dat zijn betrekkelijk korte verblijf in Amerika een belangrijke periode in zijn leven is geweest. ‘Ik kreeg najaar 1970 voor de vierde keer een beroep van Franklin Lakes. Op Kerstdag moest ik beslissen. Ik nam me ‘s morgens voor om ‘s middags de gemeente mee te delen dat ik bedankte. Maar na die dienst liet de Heere me zien dat de Zaligmaker gewillig was om naar de aarde te komen, maar dat ik niet bereid was om naar Amerika te gaan. Daarop kon ik niet anders dan het beroep aannemen’.

Zijn ambtelijke bediening in Franklin Lakes was niet gemakkelijk. De gemeente was tachtig jaar vacant geweest en moest wennen aan zijn prediking. Toch zegt ds. Harinck dat hij die tijd niet had willen missen. ‘Ik raakte bekend met de werken van de puriteinen en vond daar antwoord op mijn persoonlijke, theologische en geestelijke vragen. Vooral van John Owen heb ik veel geleerd. Zijn boek over Psalm 130 heb ik gelezen en herlezen. Zoals hij daarin, maar ook in andere werken, spreekt over de rijkdom van het bloed van Christus. Daaruit heb ik veel geestelijk onderwijs gekregen’.

Zoekende zielen

De studie van de gereformeerde belijdenis en van de puriteinen leidde er mede toe dat ds. Harinck verschillende boeken schreef. ‘Ik wilde daarmee mensen helpen die worstelen met geestelijke vragen of die soms gevangene zijn van onbijbelse opvattingen over het bevindelijk leven. Dat is niet altijd begrepen. Ook moet ik achteraf zeggen dat ik sommige dingen misschien bedachtzamer had moeten zeggen. Maar het leiding geven aan zoekende zielen was wel mijn oogmerk. En laat helder zijn, al die tobrende mensen zijn wel degenen waaraan ik me innig verbonden weet. Ik houd van de Gereformeerde Gemeenten. Daar heeft de Heere me opgezocht. Daar heb ik de Heere Jezus leren kennen en vrede voor mijn ziel gevonden, vooral onder de prediking van ds. A.F. Honkoop.

Een bijzonder voorrecht was dat ds. Harinck tweemaal een naast familielid in het ambt van predikant mocht bevestigen: in 1964 zijn broer Frans in Benthuizen, in 1988 zijn zoon Wouter in Kapelle-Biezelinge. ‘De Heere heeft Zijn bijzondere bemoeienissen gehad met onze familie. Wie kan het begrijpen: drie predikanten uit een geslacht dat oorspronkelijk midden in de wereld leefde?’

Ofschoon hij nog elke zondag het Woord bedient, weet ds. Harinck dat de avond van zijn leven is gedaald. Sinds het overlijden van zijn vrouw, in november 2015, is het stil geworden in zijn woning. ‘Ik mis haar elke dag. Maar de Heere is nabij en troost me als het verdriet me overmamt. En vergeet niet: ik mag uitzien naar een heerlijke toekomst. De Heere laat me daar dikwijls iets van zien. Daarbij weet ik dat dit maar de eerste beginselen zijn. Want hetgeen me wacht, zal alle verwachting overtreffen. Christus is daar alles en in allen’.

De boekenkast

ds. M. Karens,
Middelburg

In elke woonkamer staan voorwerpen die je iets vertellen over de bewoners.

Je komt binnen en ziet een orgel staan. De conclusie is: hier speelt iemand orgel. Er staat op een kastje een foto-lijstje met een lief gezichtje van een kind van een jaar of vijf. Je voelt iets van een wond en diep verdriet. De vraag rijst: Is het een kind, een kleinkind of een nichtje? Hoe lang zou het geleden zijn? Iets wat ook spreekt, is een boekenkast. De ruggen van al die boeken staren je aan. De kleuren en de titels vertellen hun verhaal. Iemand heeft gezegd: 'Toon mij uw boekenkast en ik zal zeggen wie u bent!' In onze tijd wordt veel minder gelezen dan vroeger. Niet elke kamer heeft nog een kast met boeken. Toch zijn er nog heel wat mensen - ouderen én jongeren - die een papieren boek verkiezen boven e-books. Voor hen is een verzameling boeken een gekoesterd bezit. De keuze van boeken geeft aan waar de meeste interesse naar uitgaat. Je kunt eraan zien wat je bezighoudt. De boeken die je leest, hebben meer of minder invloed en vormen je mening. Ga eens voor je boekenplankje of voor je kast staan. Wat zeggen de titels over uw en jouw verlangens? Over wie u en jij bent?

Boeken op funda

Deze overwegingen kwamen bij mij boven toen ik een paar jaar geleden zo maar in de woonkamer de aankoop van een huis overdacht. Na de innerlijke overtuiging dat de tijd was gekomen om emeritaat aan te vragen, zochten mijn vrouw en ik (om allerlei redenen) een huis in Middelburg. Zeeland trok ons en Middelburg is een stad met een rijke kerkhistorie. De naaste omgeving biedt voor mij veel mogelijkheden om dichtbij op zondag in vacante gemeenten te preken. De bede van Datheen was daarbij van groot belang: 'Heer, wijs mij toch Uw wegen, die Gij wilt dat ik zal gaan; tot dezelve maak genegen mij, en doe mij die verstaan. Leer en stier mij naar Uw woord' (Ps. 25:2).

Opeens was er een boekenkast bij het bekijken van een huis op funda.nl. In de woonkamer zag ik een mooie kast gevuld met boeken. Hardop las ik de titels: 'Gebedsgestalten'; 'Uittocht, doortocht, intocht'; 'De viervoudige staat'. Er stond ook een aantal catechismusverklaringen van onze predikanten. Er viel een band met dit huis.

Mijn vrouw spoorde mij echter aan om verder te kijken dan de boekenkast. Dat was natuurlijk verstandig! Maar het mocht toch ons huis worden. En de boekenkast (nee, niet de kist, dat was bij Hugo de Groot) staat er nog steeds. Gevuld en wel. Gebruikt en wel.

Honger naar onderwijs

Hoe staat het met uw en jouw boekenbezit? Kijk eens in de spiegel van uw boekenkast. Wie bent u? Eén ding is zeker, als de Heere door Zijn Geest Zijn genadewerk begint in ons hart, dan gaan we lezen. Met de hartelijke droefheid naar God blijven de boeken niet in de kast. Of je nu graag leest of niet, dan is er honger naar onderwijs. Dan is er de schreeuw: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Dan wordt de Bijbel het voornaamste licht op ons pad. Er is onder ons ook zoveel oud goud. Er zijn zoveel boeken die ons de rechte weg willen wijzen naar de Weg, de Waarheid en hét Leven. Dat is niet álles wat zich aandient op de godsdienstige boekenmarkt. Onderzoek de Schriften, die u en jou kunnen wijsmaken tot zaligheid. Of, is het bij u misschien zo: een goed gevulde kast. Een fraai statussymbool. Maar er is geen enkele geestelijke honger. Veel boeken, maar: veel geprezen, weinig gelezen! Loop dan nu naar je boekenplank, of boekenkast, en probeer het nog eens: Tolle lege! Met de bede: 'Och dat Uw Geest mij ware wijsheid leer'.

Boekennieuws

"Het binnenste heiligdom" (uitleg over Johannes 13-17), door Charles Ross, uitg. De Banier; 160 blz., € 18,95.

Het binnenste heiligdom

Hoewel we heel de Bijbel als van God gegeven en door de Heilige Geest geïnspireerd ontvangen, zijn er toch bepaalde Schriftgedeelten die een bijzondere diepgang hebben en die ook bijzonder door de Heere worden gebruikt. We denken hierbij vanzelf aan het boek der Psalmen, weleens 'een Bijbel in de Bijbel' genoemd. Als we aan de evangeliën denken, mogen we wel denken aan de hoofdstukken 13 tot en met 17 uit het Johannesevangelie. Daarin lezen we de gesprekken die de Heere Jezus met Zijn discipelen voerde in de Paaszaal en op weg naar Gethsémané, dus kort voor Zijn sterven. Deze hoofdstukken eindigen met het Hogepriesterlijk gebed.

Charles Ross preekte in 1887 over deze stof in zijn gemeente van Tobermory, Isle of Mull in Schotland. Later werkte hij die preken uit tot een boek, dat verscheen onder de titel "The Inner Sanctuary". De vertaler, C. van Haften, denkt dat Ross niet zo bekend werd als sommige andere predikanten uit de Free Church omdat hij in zo'n geïsoleerd gebied werkte. Maar hij mag zeker wel een plaats hebben onder de andere representanten van de school van Thomas Chalmers, zoals Robert Murray M'Cheyne, John Kennedy en de broeders Bonar.

The Banner of Truth verzorgde in 1967 een heruitgave van dit boek. Nu kan het ook in ons land onze stichtelijke lectuur verrijken. Zó heb ik het zelf bij het lezen ervaren. Je aandacht wordt steeds gevestigd op woorden van de Heere Jezus die zo'n rijke betekenis hebben dat we ze niet alleen moeten lezen, maar ook moeten overdenken. Zijn woorden mogen ons wel uitdrijven in het gebed of Hij ze ons ook wil doen verstaan door het werk van de Heilige Geest en we ingeleid worden in wat de auteur 'het binnenste heiligdom' noemt. Dan zien we zelfs meer dan de schrijver ons tonen kan, want dan mogen de woorden van Christus Zelf dienen om heilgeheimen te openbaren, waar Christus over sprak. Dat wens ik iedere lezer toe.

ds. C.J. Meeuse, Arnhemuiden

"Op weg naar de kribbe; overdenkingen voor advent en Kerst", ds. W. Visscher; uitg. Den Hertog; 122 blz., € 13,90.

Op weg naar de kribbe; overdenkingen voor advent en Kerst

'De wereld waarin wij leven heeft een Zaligmaker nodig. Deze boodschap laat God horen in de donkerheid van ons bestaan. Het is de boodschap over de Zaligmaker Die beloofd werd en gekomen is'. Zo begint onze broeder ds. W. Visscher zijn Voorwoord van deze bundel overdenkingen voor de periode tussen advent en Kerst.

De overdenkingen zijn geschreven voor de vier adventsweken en de week van het Kerstfeest. De overdenkingen aan de hand van een gedeelte uit de Bijbel bieden dagelijks een moment van bezinning. Het gaat eerst over de adventsverwachting in het Oude Testament. Daarna over de adventsverwachting bij de Profeten. Vervolgens over de adventsverwachting in de dagen van Herodes. Dan over 'een Kind is ons geboren'. En ten slotte over 'Christus is geboren'.

Onze broeder is erin geslaagd om op deze manier een goede afwisseling aan te brengen tussen het Oude en het Nieuwe Testament en tussen de belofte en de vervulling. Dat merk je ook

aan de inhoud van de overdenkingen. Op een korte en bondige manier worden teksten uitgewerkt en aan het hart gelegd. Ook wordt er onderwijs gegeven voor het geestelijke leven rondom het heilsfeit van Kerst. Het gaat uiteindelijk om de persoonlijke band met het Kind Jezus. In die weg leert de Heilige Geest rijkdom zien in het Kind van Bethlehem.

Het boekje is door de omvang en de opzet uitermate geschikt om persoonlijk of in gezinsverband gelezen te worden in de weken rondom het Kerstfeest, aan tafel bijvoorbeeld.

ds. R.A.M. Visser, Apeldoorn

ds. I. Kievit
(1887-1954)

Waar geloof

“En Jezus zeide tot hem: Zo gij kunt geloven, alle dingen zijn mogelijk degene die gelooft’.

Markus 9:23

Het is gemakkelijk om te zeggen: Ik geloof dat de Heere ook mijn zonden wil vergeven; ik geloof dat ik gered ben. Dat is gemakkelijk te zeggen, wanneer u eigenlijk niet weet wat zonde is, haar verdoemelijke natuur niet kent, de vijandschap van uw hart verborgen bleef en de onkreukbare rechtvaardigheid van God u nooit verschrikte. U weet niet dat genade het recht insluit bij de vergeving. Daarom is zulk een geloof niets anders dan een gevaarlijke vorm van ongelooft.

Maar luister nog eens. Daar is een mens, die ontdekt is aan zichzelf, en in waarheid voor de Heere met een bevende ziel en een benauwd hart belijdt: Heere, ik ben door de geest van het kwaad bezeten; ik ben de gevangene van satan; ik lig onder Uw rechtvaardig oordeel; ik ben tot de ene zonde gedreven en daardoor in het vuur geworpen; en toen ben ik in

de tegengestelde zonde geslingerd en zo in het water gedompeld; ik ben door hartstochten vervoerd en door onverschilligheid gegrepen... ik ben Uw gramschap dubbel waardig. En toch, Heere, ik geloof dat U mij verlossen kunt en wilt; dat U mij tot een nieuw schepsel maken kunt; en de zonde van de troon kunt stoten, om in nieuwigheid van het leven te wandelen. Hoewel ik mij onder de vloek weet, geloof ik dat U de goddeloze rechtvaardigt om niet.

Dit geloof echter kan alleen ontstaan, niet als u uw zonde niet kent noch de verdoemende kracht van de wet gevoelt, maar als u beide *beleeft*. Dan is het geen vrome plichtpleging jegens God om te zeggen: ik ben een zondaar en nog zoveel meer. Nee, dan wordt het waarheid: op hope tegen hope, gelovende. Een *schijn-zondaar* is ook een *schijn-gelovige*.

Zie hier de worsteling van het geloof om het ongelooft te doorbreken. Zulk een mens trekt aan. U leeft met hem mee, u krijgt hem lief, want... hier is Gods werk! Luister nu verder. Te geloven dat de Heere behouden kan, uithelpen wil, is goed, maar zich aan Hem kwijt te worden, met onze ellende en dood, is behoudenis en leven. Wie in Hem gelooft, die heeft het eeuwige leven. Een iegelijk die in Hem gelooft, wordt gerechtvaardigd van alle zonden waarvan hij door de wet van Mozes niet kon gerechtvaardigd worden. Het middel schijnt zo gemakkelijk. Het is maar... *geloven*. Maar *geloven* is afstand doen van onszelf, van ons kunnen en willen en weten.

De Heere zal sparende niet sparen en door te wonden genezen. Hier is de geneeskunst van Hem, Wiens Naam is 'Refajah', de Heere geneest.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Aangenomen

Naar Nijkerk;

ds. G.P. van Nieuw Amerongen te Goes;

Naar Tricht-Geldermalsen;

ds. A.A. Brugge wonend te Doetinchem, die bedankte voor Ooltgensplaat, 's-Gravenzande en Vlaardingen.

Beroepen

te Borssele en Capelle aan den

IJssel-West, ds. J. de Kok te Westkapelle;

te Capelle aan den IJssel-Middelwatering;

ds. G.W.S. Mulder te Ridderkerk;

te Groningen,

ds. W. Harinck te Utrecht;

te Kalamazoo (Michigan, VS) en Lisse,

ds. B. Labee te Veenendaal;

te Krimpen aan den IJssel en Zeist,

ds. H.J. Agteresch te Werkendam;

te Rotterdam-Alexanderpolder,

ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack

(British Columbia, Canada).

UITZENDDIENST FAMILIE J.W.M. BAAN

Op 11 oktober (19.30 uur) vindt de uitzending plaats van de familie J.W.M. Baan.

Maarten Baan is door ZGG benoemd als

evangelist in Guinee. De uitzenddienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Opheusden. De dienst wordt geleid door ds. W. Mouw. Ds. G.W.S. Mulder, voorzitter van het deputaatschap, verricht de uitzending.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 190: preekregelaar voor Groningen

is nu: L. van der Spek, Van Leeuwenhoeklaan 11, 9752 MA Haren; e-mail: speklvd@gergemgroningen.nl, tel. 06-51580901.

Blz. 321: het e-mailkoster van koster R. van Gelder in Zwolle is gewijzigd in koster@gergemzwolle.nl

Berichten

GBS-AVOND IN THOLEN

Op vrijdag 7 oktober (19.30 uur) belegt het GBS-comité in Tholen een jongerenavond in het Calvin College (Zoekweg 3, Tholen). Ds. B.J. van Boven spreekt over 'De uitleg van Gods Woord in De Christenreis verklaard'. Aanmelden via: gbs.tholen@gmail.com

REGIO-AVOND EEN HANDREIKING

Op donderdag 13 oktober (19.45 uur) houdt vereniging Een Handreiking een regio-avond in de Elimkerk te 's-Gravenpolder (Langeweg 61). Maria Kraamer (specialistische thuishulp Eleos) en ervaringsdeskundige Jorinda Meerman spreken over 'Psychose; dichterbij dan je denkt!' G. van Veldhuisen, voorzitter bestuur Zeeland, verzorgt de opening. De avond wordt ook uitgezonden via Ger. Gem. 's-Gravenpolder op www.kerkdienstgemist.nl Meer informatie: regiozeeland@eenhandreiking.nl of tel. 06-46452826.

WOONVOORZIENING GENEMUIDEN

Al geruime tijd werkt een ouderinitiatief, waarin ook een consulent van Helpende Handen participeert, aan de ontwikkeling van een woonvoorziening in Genemuiden voor mensen met een verstandelijke beperking. Toekomstige bewoners dienen een Wlz-indicatie te hebben. De zorg komt in handen van een zorgorganisatie. Inmiddels is bekend dat de gemeente grond beschikbaar wil stellen. Bent u woonachtig in (de omgeving van) Genemuiden en zoekt u een woonplek voor uw familielid? We komen graag met u in contact: W. Timmerman, tel. 06-52862941 of 038-3856974.

OPEN AVOND DE LINDE OPHEUSDEN

Lijkt het je mooi om van betekenis te zijn voor mensen met een verstandelijke beperking? Bij De Schutse willen we daar met elkaar aan werken. Om te ervaren hoe we dat doen en om te kijken of dit ook wat voor jou is, nodigen we je uit voor een open avond op donderdag 20 oktober (19.00-21.00 uur) op onze locatie in Opheusden, Lindelaan 7. We doen een extra beroep op mannen. Onze bewoners vertellen je graag meer over De Linde. Meer informatie en

aanmelden: www.deschutse.nu/nieuws/openavonddelinde

FIETSTOCHT VEEN

Vrouwenvereniging Lydia in Veen organiseert op zaterdag 8 oktober (9.30-14.30 uur) een fietsroute (ook per auto te rijden). Parkeren bij Vos Onions, Bagijnhof 66; startpunt bij ons tijdelijk kerkgebouw aan de Veensesteeg 6. Opbrengst is voor zending en evangelisatie.

MARKTEN EN VERKOPINGEN

Kesteren/Opheusden - Vrouwenvereniging Thuisfront in Kesteren/Opheusden houdt op zaterdag 8 oktober (10.00-14.00 uur) een verkoopdag. Opbrengst is voor zending en evangelisatie. Plaats: kerkgebouw aan de Eikenlaan/Reigerstraat te Opheusden.

Nunspeet - Op zaterdag 1 oktober (9.30-11.30 uur) wordt in de Geref. Gemeente te Nunspeet (Brinkersweg 17) een tweedehandskledingverkoop gehouden. Van de opbrengst is 50% voor de inbrenger en 50% voor zending en evangelisatie. Alleen contant betalen. Meer info: tabithakledingverkoop@hotmail.com

Puttershoek - Op zaterdag 1 oktober (10.00-14.00 uur) houdt vrouwenvereniging 'Wees een Zegen' te Puttershoek een verkoping. De opbrengst is voor de jubileumactie van de vrouwenbond. Locatie: de Levensbron, Sportlaan 2a. Meer informatie gergemputtershoek.nl

Stolwijk - Op woensdag 5 oktober (19.00-21.00 uur) is er een tweedehandskledingverkoop in de zalen van de kerk te Stolwijk, Tentweg 14. Opbrengst is voor het deputaatschap Israël, voor de kerk in Nazareth. (Alleen contant betalen).

Veen - Op vrijdag 7 oktober (8.30-17.00 uur) is er een tweedehandskledingbeurs in Het Dorpshuis te Veen (Groeneweg 2). Opbrengst voor evangelisatie in Tilburg. Pinnen kan.

Veenendaal - Rond de Adventkerk (Vijftienmorgen) te Veenendaal wordt op zaterdag 8 oktober (9.45-15.00 uur) een najaarsverkoping gehouden. Opbrengst is voor de actie van de vrouwenbond, 'Beperking over grenzen', en voor de opleiding van predikanten en evangelisten voor Gambia.

Zeist - In de Rehobothkerk te Zeist (ingang

tussen Bergweg 26 en 26a) wordt op zaterdag 15 oktober (10.00-13.30 uur) een markt gehouden waarvan de opbrengst voor zending en evangelisatie is. Meer informatie: www.gergemzeist.nl/agenda of per mail naar: info@gergemzeist.nl

ZANGAVONDEN

Ouddorp - kerkgebouw Hersteld Herv. Kerk (Diependorst 18a), zat. 1 okt., 19.00 uur, Oase zangavond m.m.v. chr. Ouddorps Mannenkoor; collecte voor diaconaal gastenhuis de Oase.

Rhenen - kerk Geref. Gemeente, zat. 8 okt., 19.30 uur, psalmzangavond met Betuwse bovenstemgroep, meditatie ds. J. van Laar, Pieter Heykoop, orgel; collecte t.b.v. zending.

Zaltbommel - Maartenskerk, zat. 8 okt., 19.30 uur, mannenkoor Rehoboth, gem. koor Met Hart en Stem, Marcel van de Ketterij en Arie Kortleven, orgel, Henk Jan Drost, trompet; leiding ouderling Overheul; toegang vrij; collecte voor Bijzondere Noden.

ORGELCONCERT IN GOUDA

Dirk Jan Versluis vervolgt op 1 oktober zijn integrale uitvoering van Bachs orgelwerken. De orgelkoralen aansluitend op het orgel worden vertolkt door het kamerkoor Cantus Gouda. Er is ook samenzang. Locatie: Kerk aan de Nieuwe Gouwe Oostzijde, aanvang 20.00 uur. Om 19.30 uur geeft Versluis een toelichting op de muziek; collecte voor de onkosten.

OPEN DAG EMMEN

Op 1 oktober houden verschillende evangelisatieposten de jaarlijkse open dag. De post in Emmen houdt de open dag later. Deze dag wordt in december gehouden, tegelijk met de heropening van de winkel en het activiteitencentrum. Nadere berichtgeving volgt.

“
GEZONDHEID IS EEN GOEDE
ZAAK, ZIEKTE IS BETER ALS
DEZE ONS NAAR GOD ZOU
LEIDEN.

J.C. RYLE

Kerkdiensten

ZONDAG 2 OKTOBER 2022

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Amsterdam 14.30 uur ds. G.J. Baan; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 17.00 uur ds. R. Kattenberg; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 uur ds. A.A. Brugge en 18.30 uur ds. P. Mulder; Berkenwoude 18.30 uur stud. A.E. Brijder; Bodegraven 10.00 uur ds. W. Silfhout en 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Borssele 14.00 uur ds. L. van der Kuijl; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; Brakel 15.30 uur ds. G. Pater; Burgh-Haamstede 10.00 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur stud. R.T. Michielse; Capelle aan den IJssel-Middelwatering 10.00 en 15.30 uur stud. A.E. Brijder; Capelle aan den IJssel-West 15.00 uur ds. H. Brons; Den Haag-Scheveningen 18.30 uur ds. H. van der Heiden; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Deventer 14.30 uur ds. S.W. Janse; Dinteloord 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Doetinchem 15.00 uur ds. J. Beens; Dordrecht 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. W. Visscher; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. W. Visscher; Ermelo 18.30 uur ds. J. Schipper; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. A.T. Huijser; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 16.30 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; Herkingen 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. S. Maljaars; Hoofddorp 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 17.00 uur ds. W. Silfhout; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Kamperland 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Kapelle-Biezeling 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Kesteren 12.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Klaaswaal 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst;

Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 18.30 uur stud. J.C. Kriekaart; Krimpen aan den IJssel 19.00 uur ds. M.H. Schot; Kruiningen 9.30 uur ds. G. Hoogerland; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; Leiderdorp 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; Lelystad 10.00 en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Lisse 10.00 uur ds. G.J. Baan en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Meeuwen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur stud. J.C. Kriekaart; Melissant 15.00 uur ds. M. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Mijdrecht 19.00 uur ds. B. Labee; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur ds. H. van der Heiden; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 9.30 uur ds. J.J. Tanis, 14.00 uur ds. M. Boersma en 18.30 uur ds. M. Karens; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuwer Ter Aa 19.00 uur ds. J.B. Huisman; Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur stud. J. Janse; Nijkerk 18.30 uur ds. A. Schot; Nisse 14.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Nunspeet 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. A. Schot; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. C. Harinck; Oostburg 10.00 en 15.30 uur ds. M. Karens; Oosterland 14.30 uur ds. A.P. Baaijens en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Oostkapelle 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. J. de Kok; Oostvoorne 10.00 uur (H.A.) ds. M.H. Schot en 18.00 uur ds. M. Joosse; Opheusden 9.30 en 15.30 uur ds. W. Mouw; Opperdoes 19.00 uur ds. G.J. Baan; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur stud. R.T. Michielse; Oude-Tonge 15.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Oudemirdum 19.00 uur ds. A. Verschuure; Poederoijen 14.30 uur ds. H.J. Agteresch; Poortugaal 18.30 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Puttershoek 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Rheden 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 (H.D.) en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Rijssen-Noord 9.30 (H.A.) en 18.30 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. P.C. Vlot; Rotterdam-Alexanderpolder 18.00 uur stud. J.M. Evers; Rotterdam-Centrum 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 15.30 uur ds. M. Joosse; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; Sint Annaland 18.30 uur stud. J. Janse; Sliedrecht 9.00 en 16.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J. Schipper; Stolwijk 19.15 uur ds. G.W.S. Mulder; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde-De Vecht 14.30 uur (H.D.)

ds. A. Schreuder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Tricht-Geldermalsen 19.00 uur ds. W.A. Zondag; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; Veenendaal 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 19.00 uur ds. P.J. de Raaf; Vlissingen 9.30 uur ds. M. Boersma en 15.00 uur ds. P.C. Vlot; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; Waardenburg 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. G. Pater; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westzaan 16.30 uur ds. G.J. Baan; Wierden 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Woerden 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 15.00 uur stud. J.M. Evers; Zoetermeer 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. H. Brons; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 4 OKTOBER 2022

Borssele 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Den Helder 19.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. M. Karens; Tholen 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg.

WOENSDAG 5 OKTOBER 2022

Alphen aan den Rijn 19.30 uur ds. L. Blok; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. J. van Laar; Berkenwoude 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Goes 19.30 uur (voor de GBS) ds. M. Karens; Herkingen 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; Hoofddorp 19.45 uur ds. A. Schot; Hoogeveen 19.30 uur ds. G. Pater; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. G. Beens; Melissant 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuwer Ter Aa 19.30 uur ds. F. Mulder; Opperdoes 19.30 uur ds. A. Verschuure; Oude-Tonge 19.30 uur ds. E. Bakker; Oudemirdum 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Poortvliet 19.30 uur ds. W.J. Karels; Rheden 19.30 uur (voor de GBS) ds. C. Hogchem; Rilland-Bath 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Scherpenisse 19.30 uur (tijdrede) ds. G.J.N. Moens; Scherpenzeel 19.30 uur ds. J. Beens; Soest 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Veenendaal 14.00 (huw.bev.) en 19.30 uur ds. B. Labee; Woerden 14.00 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; Zeist 19.30 uur ds. M. Blok; Zwolle 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

DONDERDAG 6 OKTOBER 2022

Aalst 19.30 uur stud. A.E. Brijder; Barneveld-Centrum 16.00 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn; Goes 13.45 uur (huw.bev.) ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Krimpen aan den IJssel 19.45 uur ds. D. de Wit; Kruiningen

19.30 uur (voor de GBS) ds. J. van Laar; Lisse 19.45 uur ds. W. Silfhout; Meeuwen 19.30 uur ds. G. Pater; Naaldwijk 19.45 uur ds. C. Hogchem; Nieuworp 19.30 uur ds. M. Joosse; Nieuwerkerk 19.30 uur (voor de GBS) ds. M. Karens; Ouddorp 19.30 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Rijssen-Zuid 15.30 uur (huw. bev.) ds. S.W. Janse; Sint Annaland 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Stolwijk 19.30 uur ds. A. Schot; Uddel 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

VRIJDAG 7 OKTOBER 2022
Nijkerk 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. van Manen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN
ZONDAG 2 OKTOBER 2022
Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (bijbeluur) evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (bijbeluur) evang. S.

de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.30 (bijbeluur) en 16.00 evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Beschikbaar gekomen uit de trouwzaal van Barneveld-Zuid: **eikenhouten kansel, gratis over te nemen.**
Voor afspraak, meer informatie of foto's: koster@gergembz.nl

OPPAS GEZOCHT aan huis of thuis.
2 kinderen van 4 en 6 jaar tijdens training ouder kind met autisme.
Woe middag van 13.30-15.30 in schoolweken. Vergoeding, evt. op termijn via PGB. **Regio Barendrecht.** Bel of app 06-21982287.

LET OP: in prijs verlaagd, ons gedenkboek nu te koop voor € 19,95 exclusief verzendkosten.

Het begon op Sint Jan. Dat is de titel van het gedenkboek over de (voor)geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente te Aagtekerke, geschreven door Hans Maljaars. Voor meer info zie onze website: www.gergemaagtekerke.nl
Te bestellen per mail: jprovoost@kliksafe.nl
Of telefonisch: 0118 586150.

HOEKMAN
Kantoor & Project

Hoekman is uw leverancier van **tafels en stoelen** voor **kerk, vergaderzaal of consistorie.**

Maak een **vrijblijvende afspraak** bij u op locatie.
U kunt dan kennismaken met onze **kwaliteit en jarenlange ervaring.**

Noordzandstraat 34 | 4401 CG Yerseke
T 0113 572907 | www.piethoekman.nl

VERWACHTEN WIJ DIE GROTE DAG?
In dit nieuwe boek bezinnen 17 predikanten zich op de christelijke toekomstverwachting aan de hand van onderwerpen als: tekenen der tijden, onvervulde beloften, de wederkomst, het laatste oordeel, hel en hemel. Er zijn bijdragen van o.a. de predikanten D.J. Budding, A.A. Egas, E. Hakvoort, W. Harinck, A. Kort, C.J. Meeuse, M. van Reenen en J. van Rijswijk. **€ 22,50**

Ook nog leverbaar: Preken is een liefdedienst, een kijkje in de 'keuken' van de predikant. Met o.a. de predikanten J. Belder, J.M.D. de Heer, A.T. Huijser, G. Kater, A. Kort, W. Pieters en J. Schipper. **€ 19,95**

Bestellen: Adriaan van Belzen:
belzen@filtnet.nl / 0342-785530

PSALMZANGAVOND
APELDOORN GROTE KERK

Vrijdag 7 oktober 2022
19.30 uur - Loolaan 16

Martin Mans orgel
Luc Budding orgel (jong talent)
Arjan en Edith Post trompet
Ds. R. van Kooten meditatie

Muziek voor elkaar

PSALMEN OP HELE NOTEN

Collecte voedsel-transporten Oekraïne

Toegang € 5,- (t/m 12 jaar gratis)
TOEGANGSBEWIJZEN, DONATIES EN MEEKIJKEN
www.muziekvoorelkaar.nl/apeldoorn

Gastopvang Stichting de Vluchtheuvel

Soms is het nodig dat een kind een poosje afstand neemt van de thuissituatie. Bijvoorbeeld omdat het thuis niet lekker loopt. Dit kan ook gelden voor jongeren of (jong)volwassenen. Denk dan eens aan **gastopvang**.

Voor algemene informatie, een hulpvraag of voor aanmelding als gastgezin kunt u contact opnemen met onze coördinatoren:

- Regio Oost
Jeannine Hendriksen
06 - 21386673 • jhendriksen@stichtingdevluchtheuvel.nl
- Regio Noord-West & Zuid-West
Gerda van Es
06 - 15377676 • gvanes@stichtingdevluchtheuvel.nl
- Regio Zeeland
Caroline Meulmeester
06 - 27074115 • cmeulmeester@stichtingdevluchtheuvel.nl

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

In het weekend lees ik op mijn gemak de achtergrondartikelen in het **RDMagazine**.

Jan Willem | Melkveehouder

De een leest graag persoonlijke verhalen, de ander zoekt verdieping bij het nieuws. Maar allemaal hebben we behoefte aan zicht op het Bijbelse perspectief in ons bestaan. Het RD wil helpen verder te kijken dan jezelf.

RD, de krant voor het hele verhaal.

Scan mij

Het RD is er ook voor jou.
Ga naar rd.nl/saambinder
Ontdek het RD 4 weken lang vanaf 4 euro.

rd
reformatorisch
dagblad

Julia's
baby- en kinderkleding

Webshop: www.juliaskleding.nl

Bij ons bent u aan het juiste adres voor jongens- en meisjeskleding, beenmode en leuke accessoires.

Onze maten gaan vanaf 44 t/m 176.
Op zoek naar iets specifiek?

Bel / App dan naar 0342 701 520 of mail naar info@juliaskleding.nl

Bed & Breakfast Knuivers, de ideale keuze! Ribeslaan 4, 3911 ZW Rhenen.
<https://www.b-b-knuivers.nl>
Tel.: 06-19856085
Info@knuivers.com

Koor en samenzangavond
DV 1 oktober a.s.
Geerteskerk Kloetinge
Jong Mannenkoor Jubilate
olv Lennert Knops
Orgel: Bram Bout
Leiding: Ds. C. van Ruitenburg
Er is een collecte voor een aantal doelen
Aanvang: **19.30 uur** toegang gratis

Jouw bruidsjurk...
-Uniek -Maatwerk -Betaalbaar
www.atelier-joline.nl
Reeuwijk

JOH. DE HEER
toetsen en meer, sinds 1898

**UW ORGEL- ÉN
PIANO SPECIALIST**

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer
T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

Kom over help

Hoe komen we de dubbelzware winter door?

Helpt en bidt u mee?

www.komoverenhelp.nl/winter

Lees het indrukwekkende verhaal van Sasha en Pasha uit Oekraïne

MARIAN HOEDEN Kootwijkerbroek
Nieuwe collectie kerkhoeden, tassen
en Deens design kinder beenmode
MP Denmark.

Zoekt u een mediator
of
organisatie-adviseur?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl
www.bvisserconsultancy.nl

H Heijkoop
Houtsnijwerk.nl
Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

Cursussen Oudvaders

Nieuw De juwelen van God
Octavius Winslow

Schrijf u ook in

Voor meer info bezoek de website of
bel 0118-583025 / 0172-532796

VAN DER WILT
RAAMDECORATIE

UW ADVISEUR

AAN HUIS

☎ 06 - 36 29 43 14
🌐 wiltraamdecoratie.nl

**De onvergetelijke dominee uit Urk,
Uit het leven van ds. E. Du Marchie
van Voorthuysen, D. Wijma en M.J.
Ruissen.** Presentatie DV 10 okt. op Urk!
Wegens grote vraag naar dit boek is
reserveren zeer gewenst:
www.ramshoorn.nl/ / 06-22780238

Eenzaam, beperking, eenverdiener, rouw
of armoede? Stichting kleinsteun.nl
luistert en steunt! 06-34180256
jong en oud (bel)maatjes & lotgenoten

**Kraamzorg in een
vertrouwde sfeer**

Tevredenheid door kwaliteit,
met behoud van identiteit.

Meer informatie: 0187-48 91 73
Aanmelden: www.shgzorg.nl

Wij zoeken oproepkrachten. Interesse?
zorgmanager@shgzorg.nl - 06 40 95 37 61

Laatste preken van JC Philpot dl 1-4 à €10,-
700 pag. Preken van John Kershaw €25,-
Alle 20 boeken, 3000pag. €140,-
Luisterpreken: hetbraambos.nl 078-6933783

Stijlvolle **rouw - gelegenheid -
doopkleding**
www.kindergelegenheidskleding.nl

Werken waar liefde woont

Ben jij een toegankelijke leider die
sterk is in strategisch denken? Zoek je
graag de samenwerking en ben je een
initiatiefnemer?

Regiomanager Zeeuwse locaties

- Eben-Haëzer Middelburg, Hebron
Nieuwerkerk en Rehoboth Goes

Ben jij een coachende en
inspirerende leidinggevende?
Denk je innovatief en kun je
anderen enthousiasmeren?

Teamleiders Zorg

- Beth-San Moerkapelle
- Amandelhof Capelle
aan den IJssel

Wil je meer weten?

Neem dan contact op met recruiter Marieke de Goffau - Smits

☎ 088 - 587 0055 📞 06 - 211 368 91 ✉ m.h.degoffau@cedrah.nl

cedrah.nl/werkenbij

Cedrah
Wonen • Zorg • Diensten

FamilyStream

Geliefde samenzang

v.a. € 9,99 p/m

- ruime keuze met meer dan 4.000 albums
- muziek én vertellingen
- altijd en overal luisteren
- ook offline gebruiken

WWW.FAMILYSTREAM.COM

UIT HET GOEDE HOUT GESNEDEN?

BINNENKORT
IN DE NIEUWE
FABRIEK!

- Spuiter/afmontage
- CNC Operator
- Machinale houtbewerker

06 3966 5969 of gertjan@synwoodtrappen.nl

NIJVERDALSEWEG 149 | RIJSSEN | SYNWOODDESIGN.NL

SYNWOOD

— TRAPPEN —

De mooiste collectie PVC en Laminaat
Wij komen bij u thuis of op uw bedrijf.
Eigen egaliseer-, lever- & legservice.
De Vloerenkoning.nl Tel. 06-19557166

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegravenisverzorging.nl

**Ede - Oude Kerk
Jubileumconcert**
D.V. Zaterdag 22 oktober
40 jaar Psalmzangkoor Crescendo
o.l.v. Johan van Slightenhorst
Aanvang 19.30 uur
m.m.v.
Gerco van Ingen - orgel
Maurice van Dijk - trompet
Leon Koppelman - panfluit
Corrie Wielink - viool
Meditatie: Ds. J. van Laar
Allen hartelijk welkom!

Als achterom kijken pijn doet
en vooruit kijken zorgen geeft...

Somber
Zorgen
Vragen en twijfels
Verdriet
Relatie

*In heeft het
niet alleen
te doen*

www.coachpraktijk-Eigenwijs.nl
06-15604697
Wiermas - Elpeel

*Begravenisonderneming
de Jongh*

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

Feminine Herbal Complex (NeoLife)
* balanceert de hormonen
* bij ongemakken rondom menstruatie/
overgang
* verlicht zwaarmoedigheid
en somberheid
Kortingscode 22fem
Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

Wij zoeken een
**voorman
montage**

Interesse?

Bel, app of mail Lisa!
06 16 10 57 37
lisa@elkekastopmaat.nl

elkekastopmaat.nl
WIM VAN WOLFSWINKEL

#werkmetovertuiging

medewerkers beoordelen ons met een **8,7**

"Zonder journalistieke opleiding was ik ook welkom bij het RD. Ik leerde intern de kneepjes van het vak en vind het nu geweldig om te schrijven voor de krant en het RDMagazine!"
- Robert, redacteur

Bijdragen aan het informeren, verbinden en toerusten van christenen. Jezelf ontwikkelen. Werken in een gezellig team ... Wil jij dat ook? Wij hebben de volgende vacatures:

- Redacteur economie
- Redacteur binnenland
- Redacteur kerk
- Grafisch vormgevers
- Verkoopadviseur buitendienst
- Administratief medewerker
- Medewerker klantcontact
- Online marketeer (met coördinerende taken)

Kijk voor meer informatie en alle vacatures
werkenbijemg.nl

 erde media groep
met overtuiging

**Reformatische Psychologenpraktijk
Nederland** biedt identiteit bewuste
behandeling en begeleiding aan volwassenen,
jongeren en kinderen met psychosociale en
psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation, conflicttherapie, assessments,
coaching en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
0344 - 667042 of info@rpnederland.nl

www.rpnederland.nl

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **5**

Komt u van ver? Rijden loont!

Moderne houtkachel
Elders 1799,-

Kraakprijs!
575,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17.500 m2 in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Nieuw! Jeugdzorgboerderij Uddel.
www.boerderijfijn.nl

Praktijk den Uijl

- ☑ HULPVERLENING
- ☑ COACHING
- ☑ TRAINING
- ☑ TOERUSTING

Nieuwkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

WILGENHORST
gedenken

**ZELF SAMENSTELLEN
VASTE LAGE PRIJS
ALL INCLUSIVE**

WWW.WILGENHORST-GEDENKEN.NL

Te huur voor een midweek, **2 pers.**
vakantiehuisje in Kootwijkerbroek.
Info: 06 22173481

D.V. vrijdag 21 oktober om 19.30 uur in de Grote kerk Harderwijk, Kerkplein 1. CD-presentatieconcert door Projectkoor Bethlehem o.l.v. Hanna Jonkers, m.m.v. o.a. Hugo van der Meij (orgel), Laurénc Fierens (piano). Opening en sluiting: Ds. D.E. van de Kieft. Gastspreker: M.M.J. Weststrate. Op deze avond wordt de nieuwe CD 'Hoor ons & Help ons' verkocht, naast andere producten van Stichting Bethlehem, pinnen mogelijk. Gratis toegang, collecte. Van harte welkom!

Van der Boom Boeken en Muziek

Voorstraat 41
3245 BG Sommedijk
Telefoon 0187 - 48 26 14
www.boekhandelvanderboom.nl
E-mail: info@boomboek.nl

BOEKEN EN MUZIEK
VIA DE BOEK

VerkeerstheorieVanWijngaarden

Je rijbewijs halen? Leer hier je theorie!

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers
ds. G.J. van Aalst
Perengaard 65, 3264 PB Nieuw-Beijerland
T 0186-576990
E givanaalst@klijksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"
ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@klijksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@klijksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan
Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,47 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 14,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika
Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

EEN LIED IN DE HERBERG

DE HEERE HAD KLAAS VELDHOVEN ECHTER EEN HALT TOEGEROEPEN. ER WAS HEEL WAT VOOR NODIG GEWEEST, VOORDAT HIJ GESTOPT WAS MET DRINKEN. GELUKKIG HAD HIJ HET VOL MOGEN HOUDEN. EERST WAS HIJ DAAR BEST TROTS OP GEWEEST, MAAR HIJ HAD WEL GEVOELD DAT ZIJN LEVEN HEEL ANDERS WAS DAN DAT VAN ZIJN VADER.

Later had de Heere hem laten zien dat het niet genoeg was om één bepaalde zonde na te laten en keurig te leven. Zijn hart moest vernieuwd worden. Dat hart was immers een bron van ongerechtigheden. Het moest geheiligd worden door de Heilige Geest.

Zijn zelfvoldaanheid verdween en Klaas Veldhoven werd de grootste der zondaren. Toen stond hij schuldig tegenover ál Gods geboden en was hij het niet meer waard dat de Heere hem nog genade zou schenken. In die nood waren de woorden van Psalm 86 hem weer tot bemoediging geweest.

Klaas Veldhoven keek nog eens naar de herberg. Het was er nu stil. Jammer toch dat Hendrik zo slecht oppaste. Nooit zou hij die zaterdagavond vergeten. Nog zag hij Hendrik tussen al die mannen staan. Nog hoorde hij de stem van het kind. Vanaf die tijd was hij zelf nooit meer in de herberg geweest. In zijn huis ging het er nu ook heel anders aan toe dan vroeger.

Eerst had hij het maar lastig gevonden dat hij moest bidden. Nu vond hij het een voorrecht. Zijn Bijbel, waarin hij eerst uit gewoonte en meestal gedachteloos las, werd steeds meer zijn studieboek. De Bijbel was het enige richtsnoer voor alles wat hij deed. Daarom vond hij het zo erg dat Hendrik zo moedwillig zijn ondergang tegemoet ging. Voor ieder mens zou hij het erg vinden, maar zeker voor Hendrik. Na die onvergetelijke zaterdagavond had Hendrik altijd een bijzondere plaats in zijn hart. Kom, hij moest maar eens naar huis gaan. Het was etenstijd. Toch jammer dat Hendrik hem steeds ontweek.

VERVOLGVERHAAL | GEESJIE VOGELAAR-VAN MOURIK - uitg. Gebr. Koster

21

Het Boek in het Broek

In 1973 woonde ik aan de rand van Het Broek, een echte Arnhemse volksbuurt. De rode krant Het Vrije Volk werd bijna huis-aan-huis bezorgd.

Vrijwel niemand kende de Bijbel. Toch kwam het Boek naar het Broek. Een middel daarvoor was Bert Terlouw, toen een jaar of 19, de latere dominee in Barendrecht en Utrecht, plotseling overleden in 2017. Hij vroeg mij om hem te helpen. Op zondagmorgen na kerktijd mochten we Gods Woord brengen naar de straatkinderen. Een ervaring van toen wil ik graag doorgeven.

't Was rustig dit keer, slechts een paar kinderen waren gekomen. Anderen bleven buiten en bondsden op het raam. 'Meester' Terlouw bleef kalm, vol goede moed. Hij zong, de aanwezige kinderen probeerden mee te doen. De Bijbel ging open. Ze voelden, dat Boek hoorde bij de meester, hij had het altijd bij zich. Het was oud en goed gebruikt, dat zag je. En hij vertelde, zonder opleiding maar met zijn hele hart. Ze luisterden. 't Was mooi. Als het moeilijk was gaf hij simpele voorbeelden. 't Was ernstig. Het ging over mensen en dingen, over zonde en God. Over de Heere Jezus. 'Ons vuile hart, vol slechtheid, hoort bij de wereld, vraag de Heere om een nieuw hart.'

Na de vertelling was er limonade en de kleurplaat. Ze praatten over school en thuis, auto's en sport. Hij luisterde maar. Over voetbal wisten ze veel. Het ging tussen Ajax en Feyenoord. 'Van wie ben jij?' 'Feyenoord, en jij?' 'Ajax, net als ome Daan!' 'En jij, meester?' Terlouw glimlachte maar eens. Na een korte stilte zei Kareljtje: 'Hij is van God...!' Iedereen was het daarmee eens. Hij was van God. Een wandelende Bijbel.

Ajax en Feyenoord? Ach, het is opgaan, blinken en verzinken. Gods Woord? Dat zal niet ledig wederkeren. En Gods knecht, de evangelist in Het Broek? Die is thuisgekomen.

Leestip: Jesaja 55.

Arnhemse wijk Het Broek in 1973

P.C. BEEKE, MIDDELBURG

Ds. Labeë over:

Omhelzen van de Middelaar

Regelmatig klinkt de uitdrukking 'omhelzen van de Middelaar'. Is het een uitdrukking uit de Heilige Schrift? En wat moeten we er onder verstaan?

Naar Schrift en belijdenis

Het is zeker een uitdrukking naar Schrift én belijdenis. De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat het letterlijk maar om één tekst gaat uit Gods heilig Woord: 'Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd, en Zijn rechterhand omhelze mij' (Hooglied 2:6). Tegelijk: deze tekst komt twee keer voor! Ook in hoofdstuk 8:3 vinden we precies dezelfde uitdrukking. In wat meer afgeleide zin horen we Hizkia spreken: 'Zie, in

vrede is mij de bitterheid bitter geweest; maar Gij hebt mijn ziel lieflijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame; want Gij hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen'. En in de Hebreeënbrieff (11:13) lezen we: 'Deze allen zijn in het geloof gestorven, de beloften niet verkregen hebbende, maar hebben dezelve van verre gezien en geloofd en omhelsd, en hebben beleiden dat zij gasten en vreemdelingen op de aarde waren'. Onze Nederlandse Geloofsbelijdenis opent Artikel 22 met deze rijke zin: 'Wij geloven dat, om ware kennis dezer grote verborgenheid te bekomen, de Heilige Geest in onze harten ontsteekt een oprecht geloof, hetwelk Jezus Christus met al Zijn verdiensten omhelst, Hem eigen maakt, en niets anders meer buiten Hem zoekt (...). Daarmee raken we de uitleg al. Onze kanttekenaren hebben iets van de teerheid van bovengenoemde woorden uit Hooglied 2 (en 8) kunnen verwoorden. De linkerhand van de Bruidgom Jezus, onder het hoofd van de bruid, is niets minder dan de wens naar 'de genadige en goedertieren hulp, die de Bruidgom haar in de nood zou bewijzen, haar troostende door de Heilige Geest en Zijn Woord' (20). Zijn rechterhand is 'als een peluw, om op te rusten. Door de zonde wordt het ganse hoofd krank en het hart mat. Maar door de vertroosting des Heiligen Geestes worden onze consciënties versterkt en onze zonden (oorzaken

onzer ellenden) vergeven' (21). Dat mooie woord 'omhelzen' noemen onze vaders een 'uitwendig teken van liefde' (22). Onze belijdenis heeft met name de wederkerende daad omschreven. De Kleine Catechismus van Westminster stelt de vraag 'Wat is de effectieve roeping?' Dan klinkt het heldere antwoord: 'De effectieve roeping is het werk van de Geest van God, waardoor Hij - terwijl Hij ons overtuigt van onze zonden en ellende, ons verstand verlicht met de kennis van Christus en onze wil vernieuwt - ons overreedt en in staat stelt Jezus Christus te omhelzen, zoals Hij ons vrij aangeboden wordt in het Evangelie' (antw. 31). Ds. E. Erskine (1680-1754) zegt het met soortgelijke woorden: 'De omhelzing van Christus veronderstelt noodzakelijk de kennis en overtuiging van onze verloren staat door de wet, of het verbond der werken. Maar het sluit ook een kennis van Christus in, als het gezegende middel, waar God voor gezorgd heeft. Hiervan ligt zoveel in de eigen natuur van het geloof, dat het gewoon met de naam van 'kennis' genoemd wordt. Deze kennis is niet alleen maar een speculatieve kennis van Hem, die door uitwendige openbaring of algemene verlichting verkregen wordt, want er zijn veel geleerde ongelovigen! Maar het is een inwendige zaligmakende kennis van Hem, die door de Geest der wijsheid en openbaring komt, en die de uitwendige ontdekkingen van Jezus Christus in het Evangelie vergezelschaft'.

Met verheuging en heimwee

Zoals in de natuur een 'omhelzing' niet altijd hetzelfde is, zo ligt het ook in de genade. Daarbij is er natuurlijk verschil in de eerste omhelzing en de hernieuwde omhelzing. En als het recht ligt, krijgt het steeds meer diepte en glans in de oefeningen van het leven des geloofs. Soms mag het naast vreugde ook heimwee geven naar de tijd dat de bruidskerk voor altijd mag 'wonen' bij haar Bruidgom. Dan besluiten we met een ontroerende omschrijving van ds. A. Gray (1633-1653): 'De heiligen omhelzen Christus en Hij omhelst hen. O die zielverrukkende omhelzingen van Christus in de armen van hen die wedergeboren zijn tot een levendige hoop; daar zal geen scheiding tussen Hem en hen meer plaatsgrijpen! (...) O loopt, loopt, loopt tot die dag, dat Christus aan u zal geopenbaard worden, dat gij Hem in uw armen zult hebben, wanneer gij zult moeten uitroepen: Hier zal ik rusten en eeuwig wonen'.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labeë of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.